

UJ KELET

Budapest

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Taxa postálá plátite in num. No. 224.716 929. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 19. Telefon: 9-77. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 1, negyedévre 3, fél-évre 6, egészévre 10 dollár. Hirdetések díjazás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő, Felelős szerkesztő Jámor Ferenc, Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. Sf. Constantin Nr. 31.

Ára 5 lej

Szombati, 1932 aug. 6.

3692. ÉV AB 4. XV. ÉVF. 177. SZÁM

Mi van a népszámlálással?

Csakugyan: mi történt a népszámlálással? Az öregebb generáció talán még emlékezni fog arra, hogy két évvel ezelőtt elrendelték a népszámlálást Romániában. És kiáltottak erre, a célra százhatvanmillió lejt.

Nem tudjuk, hogy erre a csinos összegre szükség volt-e.

Az bizonyos, hogy ebben az országban, ahol semmiről nincs rendes statisztika, ahol konvertálják a tartozásokat anélkül, hogy tudnák, mennyit konvertálnak; ahol kivitteli prémiumot szavaznak meg anélkül, hogy tudnák, mennyi gabonát exportál az ország; ahol nyakra-főre hipotetikus adatok alapján hoznak gazdasági törvényeket, — szükség volt egy a lakosság számát, gazdasági viszonyait, foglalkozási megoszlását felölölő statisztikára.

Miért is örömmel üdvözlöttük a népszámlálást. Ennek már idestova két éve. Bukarestben még mindig működik a népszámlálási vezérigazgatóság. Vezérigazgatóval, alvezérigazgatóval, csinos tisztviselőnkkel, szakértőkkel és anyagi kiadásokkal.

De a statisztikák a mai napig nem készültek el.

A vezérigazgató türelmet kért és számolja az adatokat.

Az ország pedig számolja az éveket, amelyek alatt a vezérigazgatóság is elkészül végül a számlálással.

Igy lesz a népszámlálásból — évszámítás.

A náci autarkliája

A kés, a bomba, a butaság, az elvetemültség és a középkor német pártjának immár „szellemi” megnyilatkozásai is vannak.

Egy német konjunktúra-professzor fogta magát és gazdasági elméletet dolgozott ki a náci használatára.

Ennek az elméletnek természetesen ugyanaz a tulajdonság adja meg ismeretű jellegét, mint a többi náci „szellemi” terméknek, hogy tudniillik — nélkülözik az elmét.

Náci-tudósunk, akít komikus hangzsal Friednek hívnak, elsősorban természetesen a marxizmust veszi bírálat alá, amelyről megállapítja ugyan, hogy zseniális rendszer, de hozzátesszi, hogy ami benne marxi — az Engelstől való, mert hát Engels nem vala zsidó, hanem keresztény patriciusi sarj.

Mit egy náci-tudósunk a tények bizonyító ereje!

Ha megszorítják őket, képesek azt is bebizonyítani, hogy Jézus tulajdonképpen germán hőnek indult és Mózes a teuton-erdőkben fedezte fel az egyisten hitet.

A náci-tudós elméletének értékere egyébként a saját „tény”-adatai világítanak rá. Azt állítja a náci-tudós, hogy míg a marxista közgazdaságtan a nemzetközi forgalom és gazdaságelmélet hívének vallja magát s jelenleg Franciaország, Anglia és Amerika ennek az elméletnek hódol, — addig a fajtiszta náci-közgazdaságtan az autarkia, vagyis az önellátást emeli az egyedül üdvözítő gazdasági mód szerepé közé, természetesen a hozzáadással, hogy ez a náci-professzorok tulajdonsága.

Holott...

Holott a tények azt bizonyítják, hogy ennek pont az ellenkezője az igaz.

Az autarkia legelőször és minden kapitalista országokat megelőzően Szovjet-országban valósította meg, az a marxista Oroszország, mely a marxizmust nem fajvédelmé, hanem gazdaságtani igazságai alapján itéli meg.

A liberális és szabadkereskedő Anglia államfőiről pedig éppen napjainkban beszélnek Ottawában hogy megteremték az angol gazdasági autarkiait.

Igy tehát a náci gazdaságtani professzora, amennyiben az autarkia tartja Németország egyedül üdvözítő gazdasági rendszerének, egy kicsit elkésett.

Tegyük hozzá: nagyon is elkésett.

A marxisták megelőzték őket, nem kevésbé a szabad-kereskedő nyugati államok is.

A francia baloldali sajtó a békeszerződések revíziója mellett agitál

Az „Adeverul” feltűnéstkelő párizsi tudósítása. A Herriot-kormánynak is vannak már revizionista miniszterei!

Bucuresti-Bukarest, augusztus 5. (Az Uj Kelet tud.) Az Adeverul párizsi tudósítójának tollából feltűnést kelő cikket közöl. „Egy idő óta — írja az Adeverul — a párizsi baloldali lapok egyre revizionistábbak lesznek. Így a Republique, mely a Herriot-kormányt támogatja és a független radikális Volonté nem is beszélnek a francia-német kapcsolatokról anélkül, hogy meg ne pendítenék a békeszerződések revíziójának szükségességét. Az erre irányuló propagandájuk egyre határozottabb s energikusabb. A Volonté július 30-i számában felhívja a közvéleményt arra, hogy Schleicher tábornok harcjas rádióbeszédé egyáltalán nem kellett kedvezőtlen hatást sem Londonban, sem Washingtonban, mint ahogy az várható lett volna.

„Senki ezen a világon nem csodálkozik már — írja a Volonté —, ha Németország fegyverkezési egyenlőséget követel s az Anshlust és a danzigi korridort igényli. Az általános hit az, hogy a versaillesi szerződés tulságosan sokat amputált le Németországból és ezért Németország állandóan fenyegetni fogja a békét mindaddig, amíg ki nem elégítik kívánságait, melyeket általában jogosnak tartanak. Így gondolkozik mindenki Londonban, Washingtonban, Rómában, Moszkvában, Bécsben és másutt.”

A Volonté ezután vitába száll a francia nacionalistákkal, akik követelik, hogy Herriot legyen határozottabb és figyelmeztesse Németországot, hogy nem fogja tűrni a németek újbóli felfegyver-

kezését. Ezzel kapcsolatosan a következőket mondja a Volonté:

„Franciaország nem fog határozottan beszélhetni, csak akkor, ha gyors igazság szolgáltatás és az egyenlőség alapján való szövetség politikáját kinalja fel Európának. Ha Franciaország döntőbíró ságot javasolna Németország keleti határaiira vonatkozólag s szigoruan ellenőrzött katonai egyenlőséget proponálna s a kontinens gazdasági újjászervezésére készítené tervezetet — hozzátehetné, hogy miután sulyos áldozatokat hozott, tovább nem hajlandó menni... Ha cedálna Németországnak azt, amit a nemzetközi vélemény méltányosnak tart, maga körül csoportosítaná a Nyugatot, amely nem engedné meg a német birodalomnak, hogy tovább menjen és más ambíciói is legyenek. Ezzel szemben, ha Franciaország továbbra is makacsul kitart a statusquo mellett, így szép napon magán marad s megsemmisítő koalíciókkal fogja szemben találni magát... Ez az igazság.”

Az Adeverul tudósítója a következőkkel fejezi be cikkét:

„Ezek az eszmék egyre inkább tért hódítanak. Nemesak a fentemlített baloldali és egyes katolikus lapokban találunk támaszra, de — beavatottak szerint — egyes igen befolyásos politikusoknál is. Csak a jobboldali sajtó védi a békeszerződések, Herriot antirevizionista, de a saját pártjában és saját kormányában is vannak emberek, akik erről a kérdésről másképpen vélekednek, mint ő.”

Hitlerék csak azzal a feltétellel hajlandók részt venni a kormányzásban, ha feloszlatják a kommunista pártot

Dapen kormánya halálbüntetéssel akarja sújtani a politikai terror-cselekményeket. A centumpárt még nem döntött állásfoglalásáról!

Berlin, augusztus 5. A centumpárt birodalmi gyűlési frakciója ülést tartott, amelyen a választások teremtette helyzettel foglalkoztak. Döntés még semmiféle irányban sem történt. Ugy hírlik, hogy a többség azon az állásponton van, hogy most már a nemzeti szocialistáknak is részt kell követelniük a birodalom kormányzásának felelősségéből.

Egyidejű jelentés szerint Hamburgban, Königsbergben és Münchenben baloldaliak ellen újabb terrorcselekményeket követtek el, melyeknek két sulyos sebesültjük is van. A birodalom több városában újból voltak véres összeütközések a politikai ellenfelek között, amelyek négy halálos áldozatot és mintegy negyven sebesültet eredményeztek. Berlinben a birodalmi minisztertanács Gayl báró birodalmi belügyminiszter elnöke alatt foglalkozott a terrorcselekmények és más rendbontások ügyével. Elhatározták a rendfenntartó büntető rendelkezések meg-

szigorítását. Közelebről új elnöki rendelet jelenik meg ebben a tárgyban, mert a birodalmi kormány az eddigi szankciókat már nem találja elég hatékonynak.

Berlin, augusztus 5. Ugy hírlik, hogy a nemzeti szocialisták a kormányzásban csak abban az esetben volnának hajlandók résztvenni, ha megkapnák a kancellárságot, a belügy, munkaügy és gazdasági minisztérium vezetését. További követelésük lenne a kommunista pártnak törvényenkívülívé nyilvánítása 89 törvényhozójának mandátumtól való megfosztása lenne.

A birodalmi kormányhoz közelálló körökből szerzett értesülések szerint egy-két napon belül ki fogják adni a párt-terrorizmus elleni új szükségrendeletet, amely gyorsított eljárást vezet be s kötelezi a bíróságokat arra, hogy élet elleni politikai bűncselekményeknél a halálbüntetést alkalmazzák.

Ezekután nem marad más hátra, mint-hogy a náci „tudósok” kisüssék, hogy az orosz autarkia — zsidó autarkia, a nyugateurópai népek internacionális gazdasági törekvései pedig szintén zsidó machinációkból erednek.

Minélfogva alighanem szükség lesz egy speciális fajvédő autarkiaira. Mi azonban azt hisszük, hogy a náci gazdasági paradicsoma egyedül a butaság autarkiaját fogja megteremteni. De ezt aztán tökéletesen.

VILÁG TUKRI

Pénzügyi diktatura vár a szegény országokra

A párizsi „Temps” augusztus elsejei számának vezércikke a középeurópai szegény országok siralmas pénzügyi helyzetének van szentelve. A francia külügyminisztérium szócsöve különösképen Ausztriával foglalkozik. De az, amit ír, vonatkozik a többi dunai államokra is. Megállapítja a „Temps”, hogy az osztrák parlament német intrikák következtében foglalt állást a lausannei jegyzőkönyv és a népszövetségi kölcsön ellen. Arról a háromszáz millió shillingről van szó, amelyet Ausztria csak abban esetben kap meg, ha a francia kamara hajlandó lesz megszavazni a Herriot által megígért garanciákat.

Ez azonban még nem minden. Ausztriának a torkára tették a kést s követelik hogy a kölcsön fejében pénzügyileg és politikailag egváránt hajtja fejét Genf ijábjába. Pénzügyi téren: drasztikus ellenőrzés alá helyezik Ausztria egész pénzügyi gazdálkodását, kontrollálva az utolsó fillérig is az általi kiadásokat. Politikai téren: Ausztria kötelezi magát arra, hogy a míg a lausannei jegyzőkönyv érvényben van, tartózkodni fog minden, az Anshluss érdekében irányuló akciótól. A pénzügyi ellenőrzést rezignáltan tudomásul vették az osztrákok, de annál éle sebben tiltakoztak az Anshluss-szal kapcsolatos politikai feltételek ellen.

A Temps szerint ezek a tiltakozások indokolatlanok, hiszen „francia kezdeményezésre került el az a tervezet, a mely meg akarja adni a lehetőséget a dunai államoknak gazdasági és pénzügyi helyzetük helyreállítására. Ez a tervezet, bár indokolatlan politikai akciókkal találta szemben magát, még is konkrét formát öltött és megvalósítása a Lausanneban kezdeményezett újjáépítési akció legfontosabb feladatai közé tartozik. Am ezt az akciót igen sulyosan érintené, ha Ausztria összeomlana, mielőtt a középeurópai államok gazdasági összefogása valóságra válna. Ennek elkerülése érdekében határozották el magukat a nagyhatalmak, arra, hogy a lausannei jegyzőkönyv feltételei mellett azonnal és közvetlen pénzügyi támogatást nyújtanak Ausztriának.”

Igy ír Temps. Európában egyelőre senki sem tudja, hogy a dunai államok konföderációjának tervezete mikor és hogyan öltött „konkrét formát.” A Tardieu-tervet Herriot tudvalevőleg elvetette. Uj szanalási terv pedig azóta nem bukkant fel. Pillanatnyilag nem ez a lényeg. Sokkal érdekesebb megvizsgálni azt, hogy a lausannei jegyzőkönyv életbeléptetése következtében milyen sors vár közelebről Ausztriára. Románia is a népszövetség támogatását kérte az utóbbi időben gazdasági és pénzügyi talpraállításához. Nézzük meg tehát, hogyan fest a gyakorlatban a népszövetségi támogatás következménye. Ausztriában a 300 millió shillinges kölcsön fejében a népszövetség gazdasági és pénzügyi diktatúrájának korszaka veszi kezdetét. Mindenekelőtt is a következő négy ellenőrző köze lép akcióga:

1. A kölcsönt garantáló hatalmak komitéja.
2. A népszövetség által az osztrák kormány mellé kinevezett tanácsos.
3. A népszövetség által az Osztrák Nemzeti Bank mellé kinevezett tanácsos.
4. A népszövetség által az osztrák

vasutak igazgatósága mellé kinevezett tanácsos.

Ezen közegek hatásköre oly nagy, hogy az egyértelmű Ausztria gazdasági és pénzügyi függetlenségének teljes megsemmisülésével. Husz éven keresztül, vagyis addig, míg a kölcsönt visszafizethetik, Ausztria gyámság alatt fog lenni. A jegyzőkönyv a továbbiakban a következőket mondja: „Minden kölcsönműveletet, akár belső, akár külföldi kölcsönről van szó, a garánció hatalmak bizottságának előzetesen approbálni kell. Az osztrák vasutak sem köthetnek kölcsönöket a bizottság hozzájárulása nélkül.” Sőt mi több: az osztrák kormány nem eszközölhet bevételeket és nem köthet le közmunkákat hitelre a fenti bizottság előzetes hozzájárulása nélkül. A népszövetségi tanácsosok kötelessége öröködni afölött, hogy közmunkákat és anyagmegrendeléseket ne nehezítsenek a költségvetésre és ne kompromittálják ennek egyensúlyát. Az osztrák vasutakra ugyanezek a rendelkezések vonatkoznak.

Vagyis: az osztrák állami szuverenitást ezek az intézkedések a zéróval teszik egyenlővé. De ez még mindig nem mindegy. Az osztrák kormány nem bocsájthat ki kincstári bonokat és nem bonyolíthat le semmilyen rövid-lejáratú hitelműveletet a két tanácsos megkérdezése nélkül. Kétségek és tartományok hasonlóképpen tartoznak megkérdezni a kormányt és a Nemzeti Bank mellé beosztott tanácsosokat, ha kölcsönt akarnak felvenni, vagy más, ehhez hasonló pénzügyi műveletet lebonyolítani. Még a magánosok mozgási szabadsága is meg van kötve. Minden a külföldön megkötött és egymillió shillinget meghaladó hitelműveletről a Nemzeti Bank mellé beosztott tanácsosnak előzetesen tudomással kell bírnia. Az osztrák kormány által a Nemzeti Banknak eladott devizák felhasználása fölött a tanácsos dönt. A vasutak mellé beosztott tanácsosé a végső szó minden esetleges új beruházás eszközölhetése kérdésében.

Nyilvánvaló, hogy a népszövetség igen nagy gonddal bástyázta körül a lerongyolódott Ausztria pénzügyi mozgá szabadságát. Es ez még mindig nem minden. Az osztrák kormányban az eddigiek kivül a következőkre kellett köteleznie magát.

1. A költségvetési egyensúly teljes („Volkommen“) helyreállítása. Es haladéktalan helyreállítása. Már a jelenlegi negyedévben 45 millió shillinggel kell a kiadásokat csökkenteni.

2. Az államvasutak költségvetési egyensúlyának helyreállítása.

3. A banktörvény módosítása.

4. A Nemzeti Bank és a magánbankok költségeinek leszállítása.

5. A Creditanstalt tartozásainak likvidálása.

6. A shilling külföldi és belső értéke közötti különbség eltüntetésére új pénzügyi politika inaurálásával. Ezt minél előbb meg kell csinálni. Hasonlóképpen egy olyan gazdasági politikát kezdeményezni, mely lehetővé teszi a deviza-megszorító intézkedések hatályon kívül helyezését.

Mindez egy háromszáz millió shillinges kölcsön fejében történik. Egy olyan kölcsön fejében, amelyből előbb levonják a kibocsátási költségeket és jutalékokat, az Angol Nemzeti Banknak kifizetnek 100 millió shillinget és a bázei Nemzetközi Banknak 90 millió shillinget. Vagyis Ausztriának 60, vagy a legjobb esetben 100 millió shilling marad meg ebből a kölcsönből, amelyért kénytelen volt husz évre eladni teljes gazdasági és pénzügyi függetlenségét.

A világ legmodernebb története:

Wells: Nagy Világtörténet. E mű első prima kiadása 2400 lej volt, most könyvnap kiadás 800 oldalon, 300 képpel, 18,5x27,5 nagyságban 130 lej Lepage-nál, Kolozsvár. Vidékre utánvétellel, portómentesen.



Tanulja meg a helyes napfürdőzést
Ez azt jelenti, hogy testét — mielőtt kiteszi a napsugarak hatásának —

NIVEA - CREME

vagy **NIVEA - OLAJ - jal**

kell bedörzsölnie. Mindkettő — mint egyedüli a maga nemében — eucéritet tartalmaz, ezt a páratlan és összetételében a természetes bőrszűrővel egyenértékű bőrápolószert. A Nivea-készítmények ezért ugyiszló „természetadta“ bőrápolószerek, amelyek nem pótolhatók más, főleg nem ugynevezett „csodakrémmel“. Csökkentik a fájdalmas napégetés veszélyét és gyönyörű bronzszínű árnyalatot adnak bőrnek.

Nivea-Olej Lei 55,00, 85,00
Nivea-Creme Lei 16,00 — 72,00 / Nivea & Co. S. A. R. BRASOV

A forrongó Japán

A felkelő nap országa, amely Mandzsuriában támadó hadműveleteket folytat, paraszttörredalom előtt áll

London, aug. 5. Megemlékezett az Uj Kelet arról, hogy Japánban a földművesek, akik nem tudnak a leromlott gazdasági viszonyok között megélni, föllázadtak.

A japán gazdasági viszonyokról a parasztlázadással kapcsolatban Winkler Lipót professzor a bécsi Neue Freie Presse Tókióban tartózkodó munkatársa érdekes jelentést küldött lapjának, amelyből a következőket közöljük:

Japán az utolsó évtized alatt erősen indusztriálódott, azonban a népesség gerince még mindig a földművelő parasztság, amely rizst és főzéléket termel, állat- és selyemhernyótenyésztéssel foglalkozik. A népességnek ez a része egész a legutóbbi ideig a legszolidabb, legmegbízhatóbb és legkonzervatívabb osztály volt, amely a japán nacionalista és uralmi törekvéseknek is leghűségesebb zászlóvivőjeként szerepelt. A gazdasági viszonyok azonban ugy alakultak, hogy a parasztság számára Japánban ma már nincs semmi életlehetőség. A selyem, amely a japán kivitel fő cikke volt, a világpiacokon olyan alacsony áron sem talált elhelyezésre, hogy ebből a termelési költségeket fedezni lehessen. Az eperfákat a selyemhernyótenyésztők kiásták, a nagy epreskertek helyén főzélékkertek vannak. A rizs szintén megszűnt kivitelű cikk lenni, mert a formózái és a kóreai rizs kiszorította a japán árut. Mindehhez hozzájárul a főzélékárak esése is, úgyhogy a főzélékexport a szállítási költségeket sem fedezi.

A japán kormány megpróbálkozott az inflációval, azonban ez sem segített. Az állattenyésztésben a japán parasztság olyan kiváló szakértő, hogy alig van párja a világon. Az élőállatok és a husnak azonban már régen nincs ára, úgyhogy az állattenyésztést is abba kellett hagyni.

A japán parasztság nagyrésze bérlő, azonban két-három év óta egyik sem tud bért fizetni. Eleinte napirenden voltak a bérlők lázadásai a bérbeadókkal szemben, akik a haszonbérösszeget követelték. E téren azonban most béke van, mert a bérbeadónak eszébe se jut, hogy erőszakos eszközökkel hajtsa be a haszonbért. A bíróságoknál is nyugalom van, a földbirtokosnak nincs anynyi pénze, hogy a bérlőjét beperelhesse. Az a parasztság, aki a saját földjén gazdálkodik, teljesen eladósodott. A gazda éheznek, nincs mit ennie, a népesség nagy része halkonzervben él, az állatállomány elpusztult, mert az állatokat nem volt mivel és nem volt érdemes etetni. A parasztság tömegei járják az erdőket, bogycát és gyökereket keresnek, hogy valami táplálékhoz jussanak. Amije volt a japán gazdának, azt vagy eladta, vagy elvették tőle adóba. A parasztházak ezrei vannak, ahol nincs ágy és ágynemű s ahol az egész család a pusztán földön alszik.

Az élelmiszerek lopása és elrablása napirenden van. Állandóak a biztosítási csalások is. Az, akinek annyi pénze van, hogy biztosítási díjat fizessen, felgyújtja a házát azért, hogy a biztosítási díjat megkapja. A rendőrség a bűnözőkkel szemben tehetetlen. A tanítók és a tisztviselők redukált fi-

zetésüket hónapok óta nem kapják meg. Eszakkelet és nyugat Japánból a parasztság nagy tömegei jelentek meg Tókióban és követelték, hogy otthon maradjon testvéreiket mentésük meg az éhhaláltól. Általános moratóriumot kérnek az adók leszállítását, az adósságok egy részének törlesztését, a bankkamatok csökkentését és azt, hogy a kormány prémiumokat adjon az agrárcikkekre, hogy azok eladásából a termelési költségeket fedezni lehessen. Magához a császárhoz benyújtottak kérvényt, amelyben bár udvarias formák között,

Ujból kigyulladt a morenii szonda

Máris száz vagon nyersolaj lett a lángok martaléka

Bucuresti, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Moreni vidékét új veszedelem fenyegeti. Az elmúlt éjjel, mikor a munkások a Creditul Minier 11 sz. szondájának szájánál dolgoztak, hirtelen hatalmas láng tört elő a nyílásból. A rémülten menekülő munkások nyomában óriási mennyiségű égő gáz és olaj tört ki és elárasztotta az egész

rámutatott súlyos helyzetükre.

A japán hatóságok éveken át azaz igyekeztek a közvéleményt megnyugtatni, hogy csak a kommunisták lázonganak. Azok ellen, akik panaszkodni mertek, kommunizmus címén indult meg az eljárás. Ezzel a rendszerrel azonban tovább nem lehet élni, mert a katonaság, amelynek nyolcvan százaléka parasztfamíliai soraiból kerül ki, nem hajlandó apái és testvérei ellen fellépni. Maga a hadsereg, amely Japánban alkotmányoszerűleg az uralkodó és a kormány között áll s amely a nacionalis eszmék letéteményese, azt követeli, hogy ugyanugy, mint Oroszországban, térjenek át a tervgazdaságra. Kétségtelen, hogy a hadsereg, mely erősen nacionalista és antimarxista, kifejezetten a tőkés ellen van és a tőkésérdek szolgálatában tovább nem használható fel. A legnagyobb japán cég, a Mitsui bankház három millió yent bocsátott a kormány rendelkezésére, hogy ebből az éhező nép számára élelmiszereket vegyenek. Ez az óvintézkedés azonban a nagy ipari és bankcégeket aligha menti meg. A kormány is három milliárd yent fordít ut, kikötők építésére és folyószabályozásokra, hogy a munkanélkülieknek munkát adjon.

Mindezek az intézkedések azonban kevésnek, vagy elkésettnek bizonyultak, a yen állandóan romlik és Japánból súlyos események híreit lehet várni.

környéket, úgy, hogy hatalmas távolságban ég a gáz és az olaj. A hatóságok azonnal a helyszínre siettek és megtekinték az intézkedéseket a veszedelem lokalizálására. A Moreni-Baicii országutat elzárták a forgalomból. Hír szerint több, mint 100 vagon nyersolaj tört elő a szondából és lett máris a lángok martaléka.

Az ámokfutó kocsis

egy Reichenberg melletti községben agyonlőtte gazdáját, majd kalapáccsal halálosan megsebesítette annak három gyermekét

Reichenberg, augusztus 5. Munkvice községben éjjel borzalmas gyilkosság történt, melynek lefolyását és okát mindeztideig nem sikerült kétséget kizáró módon megállapítani. A Breuer-házaspár, melynek Munkvice határában kisebb birtoka volt, tegnap este látogatást tett egy ismerősüknél, ahonnan a késő esti órákban érkeztek haza. Házuk előtt Wahle nevű kocsisuk tal találkoztak, akik megkérdezték, hogy miért nem feküdt le, hiszen már kora hajnalban kezdett dolgozni és alig pihent.

Wahle ártatlan arccal azt válaszolta, hogy csak őket akarta megvárni, mert nem akarta őrizet nélkül hagyni a házat, melyben a házaspár három gyermeke alszik. Breuerék — akiket az egész környékben békés és igen szeretetreméltó embereknek ismernek — megköszönték a kocsinak, hogy ennyire szíven viseli gondukat, mire szobáikba léptek. Breuer vetkőzni kezdett, de az ablak alatt csoszogást hallott és kihajolt az ablakon, hogy megnézzék, ki járkal az udvaron. Alighogy kinyitotta a revolver dördült el és Breuer súlyos koponyalövessel rogyott össze. Gyilkosa Wahle volt. Breuerné kétségbeesetten kiáltozott segítségért, mire Wahle bemászott az ablakon és az asszonyt meg akarta fojtani. Ennek azonban sikerült a bestiális gyilkos karjaiból kimenekülnie és segítségért rohanni. Wahle most a 10 éves Breuer-fiura vetette magát, akik anyja kiáltása felébresztett.

A kocsis a szerencsétlen kisfiu koponyáját kalapáccsal teljesen széttroncsolta, majd dühöngve berohant a másik

szobába, ahol a nyolcéves Breuer Rudolfot ütötte föbe és az ötéves Annát ugyancsak megsebesítette.

Az őrzőngő kocsis ezután a tükör elé lépett és egyetlen jölrányzott lövéssel végzett magával. Breuer anélkül, hogy eszméletre tért volna, több percnyi kómához jutott, több percnyi kómához jutott, több percnyi kómához jutott, több percnyi kómához jutott.

A kórházban élet-halál között lebegnek.

A két kisfiu halálát minden pillanatban várják.

A község lakossága semmiképpen sem tudja a borzalmas gyilkosság okát megmagyarázni. Az egész környék a bestiális vérengzés hatása alatt áll és felindulással tárgyalják a gyilkosság részleteit, amely Munkvice község legszörnyebb emberének és gyermekeinek életét oltotta ki.

Ujdonság!

Ujdonság!

JOSEPH ROTH

HIOB

c. regénye.

Ara 84 lej

Heine óta még egyetlen író sem dolgozott fel zsidó tárgyat olyan ragyogó és emelkedett nyelven, olyan feledhetetlenül megkapó szép képekben, az élmény akkora tűzéval és mélységgel, mint Joseph Roth „Hiob“ c. regényében. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett, (bélyegben is) vagy utánvétellel.

Festetni, tisztíttatni, olcsón és jól csakis az UNIO-nál, Cluj!

Gazdasági problémák — a hitlerizmus tükrében

Hogyan képzeli Hitlerék a világválság megoldását?

Izelltő a náci-nemzetgazdaságtanból

Berlin, augusztus 5. A hitlerizmus tömeghatását ma már csak azok tartják érthetetlennek, akik a barnaingesek tevékenységét kizárólag politikai síkon figyelik. Itt azután — egyéb összefüggéseiből kiszakítva a náci mozgalmának éretlen fenyegetőkedése a maga csupaszságában jelentkezik. Azonban figyelembe kell vennünk azt is, hogy Hitler nemcsak arra törekedett, hogy a lezülött exisztenciájú kispolgárok és minden reményüket elvesztett munkanélküliek minél hatalmasabb seregét sorakoztassa föl maga mögött, hanem a közvélemény befolyásolás ezerféle rejtett formáját is gondosan kiépítette. Az irodalom, művészet, tudományok emberei — nem utolsósorban a rendkívüli konjunktúra hatása alatt — sorakoznak föl, hogy a Vezér zavaros politikai koncepcióját a szellemi űberbau különböző síkjain szalonképes formában kifejezzék.

Az adott helyzetnek s a közérdeklődésnek megfelelően a náci a legnagyobb súlyt a gazdasági kérdések ügyes beállítására s kihasználására fordítják. Csakúgy, mint a hitlerizmus gazdasági elméletét s mozgalmat jelszavai alapján itélünk meg. E jelszavak vaskos könyvek, hosszú „tudományos” értekezések apróprézerváltott, köznapi használatra szánt rezüméi csupán.

Hitler mögött ma a gazdasági teoretikusok egész serege áll, kik a tudományos ság minden kellékével felszerelve, a tudományos autoritás súlyával, sokszor meglepően ötletes és tetszetős formában hirdetik a hitlerista gazdaságtan elképzelt teóriáit.

A hitlerizmus gazdasági teoretikusai közül kétségkívül a legkomolyabb a megtehetően népszerű Ferd. Fried. Nemrég megjelent nagyszerű könyvében (Das Ende des Kapitalismus) és újabban a „Die Tat” hasábjain megjelent cikkeiben a hitlerizmus egész gazdasági rendszerét kiépítette. Gondolatmenetének rövid összefoglalása nemcsak tanulságos példája a tudományosság mezében jelentkező szellemi szélhámosoknak, de egy nagyjelentőségű politikai mozgalom megértésének kulcsát is magában foglalja.

A gazdasági romantizmus korában élünk

A náci nem általában ellenségei a kapitalizmusnak. Ők csak a kapitalizmus bizonyos fajtája ellen uszítanak. Fried irodalom történeti analógia alapján a kapitalizmus fejlődésének három korszakát különbözteti meg.

A Sturm- és Drang-perjúdus: ez az erjedésnek a kialakulásnak korszaka. Az ipar és annak szervezése teljesen német kezében van. Az ipari vállalkozás alapelveit: tradíció, érzelmű közösség (!) és minőség. Ez a periódus 1860-ig tart.

A klasszikus éra: a kapitalizmus megerevedésének korszaka. Az irányítás mindjobban idegen elemek (értsd: zsidók) kezébe kerül, kiknek termelési alapelvei már nem a Tradition, Gefühl és Qualität, hanem: a Masse, a Ration és a Gleichförmigkeit. Az ipari klasszicizmus érája 1920-ban zárul le.

A romantikus kor: ez a jelenünk: a felbomlás, a káosz korszaka. A gazdasági életben nincsenek többé teremtő egyéniségek. Minden bürokratizálódott. A vállalatok élen nem ügyes organizátorok, hanem fizetett igazgatók: hivatalnokok állanak. Az ipari irányítás a nagyvárosokba költözik: a vidéken csak azok maradnak, kik még a régi tradíciókhoz hűek maradtak s továbbra is kvalitás-árut gyártanak a Massenware helyett. Ezek a munka és annak produktuma iránti szeretetből gazdálkodnak, ellentétben az amerikanizálódott zsidó iparral, ahol a gazdasági tevékenység rugói: a szerves vágy és a gyors gazdagodás lehetősége. Ez az amerikai zsidó kapitalizmus, amely a mai tulbürokratizált formájában fejlődésének csúcspontjára jutott: halálra van ítélve.

A kapitalizmus bukását különösen két körülmény idézi elő:

1. az ipari forradalom lezárulása. Uj nagy találmányok nem várhatók többé. Az ipari érdeklődés a gépi fejlődés teréről az improduktív organizáció terére tevődött át. Az ipar technikai kiépítése befejeződött. Ezzel a kapitalizmus technikai továbbfejlődésének lehetőségei is lezárult;

2. a népek „Gegenbewegung”-ja a ka-

pitalizmussal szemben. Ezt a „Gegenbewegung”-ot a kapitalizmus klasszikus korszakában a marx szocializmus képviseli, a romantikus érában a nemzeti szocializmus. A kapitalizmussal szemben jelentkező népi „Gegenbewegung” a kapitalizmus technikai bukása mellett annak társadalmi és politikai bukását is felidézi.

Marx és Engels: Egy csodálatos párhuzam

Azonban a kapitalizmus Gegenbewegungait a náci teoretikusok nem részesítik egyforma kegyben. Már magának a szocializmusnak kérdésében is rendkívül finom disztinkciókat tesznek. Ami a szocializmusban érték, az mind a wupperthali patricius sarj (sic!): Engels műve.

Marx Engels rendszerét csak tudományos cikornyákkal látta el s amit ahhoz a magáéból hozzá lett, kizárólag faji tulajdonságokra (!) vezethető vissza.

Marx Engels tudományos rendszerét meghamisította, különösen a termelő eszközök köztulajdona és a nemzetköziség gondolatának berendezésével. (Az olvasó megnyugtatóra; ez mind így olvasható Fried említett könyvének 113-14. oldalán.) Hogy Engels volt az, aki Marx rendszerét tovább építette s a termelő eszközök kollektív tulajdonával gondolatát még Marxnál is alaposabban kifej-

tette, ez olyan csekélység, ami felett a náciök gazdaságtan apostolai könnyen átnéznek, különösen ha „Patriziusohn”-ról van szó.

A nemzeti szocializmus mint Gegenbewegung és mint megoldás

A kapitalista fejlődés jelenlegi fázisa a felbomlás jegyeit hordja magán. Általános krízis, káosz. A náci teoretikusok szerint a gazdasági leromlás oka: a háborús adósságok és a reparációk: A hitelező államok nem bírják a befolyt kamatokat és tőketörlesztésre szánt összegeket a saját pénzügyi helyzetükkel kölcsönök vagy kamattörlesztés formájában visszajuttatják az adós államokhoz. Az eredmény: egy iparilag nagyszerűen kiépített, de pénzügyileg teljesen eladósított Gyarmatközép és Kelet-Európa.

Mivel a fő baj a reparációk és a háborús adósságok, a krízis megoldása csak egy módon képzelhető el: az adósságkamatok és reparációk fizetésének megszüntetésével.

Ezt minden állam megtenné, ha nem félne a gazdasági bojkottól. Ezért az első feladat: a gazdasági bojkott lehetőségének megszüntetése a gazdasági autarkia megteremtésével. Ennek feltétele az, hogy az állam a népek mindenütt jelentkező kapitalistaellenes mozgalmainak élére álljon s erélyes rendszabályo-

kat léptessen életbe, melyek befelé szociális, kifelé nacionalista jelleggel bírnak. A gazdasági elzárkózás elve egybeesik a népek irracionális tömegvágyával (sic!), míg a hitelező államok (Franciaország, Anglia, Amerika) által propagált Weltwirtschaft-idea keresztiezi azt.

Szemből áll tehát egymással a hitelező államok szövetsége, a világgazdaság és szabadkereskedelem elvével és az adós államok sora a gazdasági autarkia és a belső gazdasági tervszerűség idejével.

Németország, melyet a jelen helyzet sulya a legjobban nyom: a legelsőnek fermelte ki az egészségesedést biztosító ellenszérumot a nemzeti szocializmus formájában példát adva a Duna-medence többi népeinek. Németország szerencsétlen helyzetének egyetlen pozitívuma, hogy az egy új történelmi misszió lehetőségét vetíti fel.

Amint látjuk, e gondolatok — a végkövetkeztetésektől eltekintve — nincs minden logika híjján. A tévedés abban rejlik, hogy speciális gazdasági bajokat politikai módszerekkel próbálnak megoldani. A gazdasági élet organikus zavarait tüneti kezeléssel akarják megszüntetni. Megfelelkeznek arról, hogy nem a szabadkereskedelem jelenleg ható gondolata küzd a gazdasági autarkia feltörekvő idejével, hanem éppen fordítva: a gazdasági elzárkózás jelenlegi áldatlan ténye ellen küzdenek az európai gazdasági élet legkiválóbbjai a gazdasági világszabadság eszméje nevében.

Mint látjuk, a hitleri gazdaságelméletnél nem fontos a cél, a lényeg, fő a megfogalmazás módja, az ügyes beállítás, a tömeghatás. Ez a tény minimumra csökkentve a tanok tudományos jelentőségét — de maximumra emeli azok társadalmi veszélyességét. Ezért ajánlatos néha elgondolkozni felettük.

Eddig két szesz-szállítmányt tartóztatott fel a kolozsvári fináncgárda

Cluj-Kolozsvár, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta érdekes új egyenruhák jelentek meg Kolozsvár utcáin. Az új szeszörvény értelmében kontrollszervezetet állított be a pénzügyminisztérium, melynek célja a város utcáin és a városba torkolló országutakon cirkáló szesz-szállítmányok ellenőrzése. A régi időkben most új formában és köntösből feltámasztott fináncgárda elsősorban az illegálisnak tetsző autókamion szállítmányokat ellenőrzi. A kolozsvári fináncgárdának most 12 tagja van, de ezt a létszámot 15-re egészítik ki. Ez a fináncgárda

feljelentésre, vagy anélkül előállítja a szállítmányokat a Brassai ucca 8 szám alatti fináncszármányhoz, ahol tüzetesen ellenőrzik úgy a szállítmány tartalmát, mint a szállítmány kísérő iratokat.

Pár napi működés óta eddig két szállítmányt fogott el a fináncgárda. Az első teherautó bort szállított, de kíséribárca nélkül. Míután azonban a szállító igazolta, hogy a bárca a tulajdonosnál maradt, aki az autót egy másik kocsin követi, a jegyzőkönyv felvétele után elengedték a borszállítmányt. Pénteken az ebédutáni órákban újabb

teherautót vezettek a pénzügyörök a laktanya elé. Spéter Gábor zilahi szeszkereskedő 450 liter sört akart autón hazaszállítani. Mikor a kocsi leállították, a kísérő nem tudott bárcát felmutatni. A teherautót a Brassai uccai kaszárnyába szállították, ahol pár perc múlva megjelent a sorszállítmány tulajdonosa is. Itt megállapították, hogy az Ursus sörgyárnál vásárolt áru mellé szabályszerű bárcát adtak, de az a tulajdonosnál maradt, míg a teherszállítmány előre ment bárca nélkül. A jegyzőkönyv felmutatása után a teherautót utjára engedték.

A pesti „Izr.” Hitközség „nem vesz részt” a genfi zsidó világkonferencián

Hogyan akarják a pesti hivatalos izraelita vezetők a magyarországi zsidóság érdekeit megvédelmezni

Budapest, augusztus 5. A világ zsidóságának katasztrófával fenyegető elnyomódása adta meg az impulzust az American Jewish Congressnek, az amerikai zsidóság reprezentatív szervezetének ahhoz, hogy zsidó világkonferenciát hívjon egybe Genfben. Az augusztus 14-re összehívott kongresszuson résztvesznek a világ összes nagy zsidó szervezetének képviselői. A konferencia kezdeményezői természetesen megihívót küldtek a budapesti zsidó hitközségnek is. A pesti izraeliták pedig úgy határoztak, hogy nem vesznek részt a konferencián. Ezt a stupid elhatározást öt pontba összeszedett, siralmas és a budapesti zsidóság hivatalos vezetőinek szomorú lelki és szellemi szegénységéről tanuskodó érvekkel próbálják alátámasztani. Ime a pesti izraeliták elutasító válaszában „indoklása”:

1. A pesti izr. hitközség ösztönén sajnálja, hogy nem kérték ki előzetesen az egyes országok zsidó szervezeteinek véleményét arról, vajjon szükséges és időszzerű-e a konferencia összehívása.

2. A genfi konferencia programján

szerepelnek a zsidók jogainak és előfeltételeinek védelmére szolgáló rendszabályok, amelyek a hitközség szerint elébe vágnak a későbbre tervezett világkongresszusnak.

3. A magyar zsidóság annak a szilárd meggyőződésének ad kifejezést, hogy ilyen nagy horderejű kérdések tekintetében semmiféle egyetemes megnyilatkozásnak addig helye nincs, míg erre nézve a különböző országok zsidósága megállapodásra nem jutott.

4. Mindezeknél fogva az előjáróság-nak meg kell tagadnia a genfi konferencián való részvételét. Egyuttal kéri, hogy a konferenciát napolják el s újabb összehívás előtt feltétlenül kérjék ki az egyes országok zsidóságának véleményét a világkongresszus egybeihívásának időpontja és tárgysorozata ügyében.

5. Különbösen is ragaszkodik a magyar zsidóság ismert álláspontjához, hogy saját ügyeinek rendezését a magyar állampolitika belső kérdésének tekinti és esetleges sérelmének orvoslására semmiféle külföldi fórum beavatkozását

igénybe nem veszi.

A pesti Izr. Hitközség egyik vezető tagja még azt is kijelentette, hogy ez az állásfoglalás tulajdonképpen csak a magyar zsidóság évtizedek óta változatlan elvének a következménye. Ennek az elvnek szellemében a magyar zsidóság nem fogadja el a trianóni békeszerződés azon rendelkezését, amely szerint „kisebbség”-nek kell tekintenie magát.

Ez az állásfoglalás bőségesen megmagyarázza, hogy gazdaságilag, jogilag és politikailag egyaránt miért oly siralmas a magyarországi zsidóság helyzete. A pesti izraeliták az 1. pontban haragúsnak, hogy őket előzetesen nem kérdezték meg. A 2. pontban papábbak akarnak lenni a pápánál és megvédik a zsidó világkongresszus hatáskörét a világkonferenciával szemben. Ezeknél fogva a 4. pontban megtagadják a részvételt és mindezek tetőjében az 5. pontban kijelentik, hogy amugysem mentek volna el. Nyilván azért, mert helyzetük megjavulását inkább a Törek-tanács-tól, mint a genfi világkonferenciától várják. Erre a határozatra egyébként még visszatérünk.

A szatmári háboru

Irt: Weiss Gyula Cluj

Példabeszéd volt Szatmár zsidó élete minden jó zsidó ember szájában. A szatmári orth. hitközséghez hasonló nem találtak sehoh. A szépségek összefoglalása volt. A Szent Tan virult benne, mint Cionban és istenfélelemben és minden zsidó erényekben pompázott. És a szatmári hitközség ma is változatlanul ilyen. Harmóniában éltek együtt az askenáz és a chaszid tagok, jó megértésben és mindnyájan igyekeztek emelni hitközségük nivóját, fényét.

A harmónia és a megértés megszűnt és a meghittség községe hűtlen, marakodó lett.

Vajjon mikép történt ez?

A szatmári hitközség előjárósága kiáltványokban hív segítségül minden orthodox zsidó hitközséget a hivatalos rendszabályok elleni védekezésben, melyeket terrornak nevez. Az előjáróság ugy csinál, miként a tót mondja: „A zsidó út és sir“. Kiméretlenül öklözi ellenfeleit és segítség után kiált. Az ellenpárt ugyanezt teszi. Az egymással farkasszemet néző két párt nagyon szívesen veszi, valóságos körülmény jóakaratu, harmadik személyek békéltető beavatkozására.

Mint ahogy eddig nem követhetem a két pártnak hozzám intézett megítéssel meghívását arra, hogy személyesen egyengessem köztük a béke és a megértés útját — megkísérlem ezzel azt az Uj Kelet nagy nyilvánossága előtt.

A szatmári problémának nincsen más megoldása, mint a tisztánlátás. A szatmári háborúnak nincsen kázusa. Valami látszat körül hadakoznak és közben olyan csapásokat mérnek egymásra, mintha létkérdés körül harcolnának kölönösen. Teitelbaum Joel, főrabbi ur heves pártja azt hiszi, hogy az előjáróság nem akarja elismerni és elfogadni papjával a főrabbit. Az elkezeredett hivatalos hitközség pedig azt hiszi, hogy a főrabbi nem akarja elismerni az előjáróságot. Az egész háborúság hiedelmen alapszik, még pedig — téves hiedelmen.

Ezért segíthet ezen a dolgon egyedül a tisztánlátás és semmi más.

Nézzünk bele tehát a dolgokba az igazság pártatlanságával és szigorúságával.

Ami a nyilvánosság eddig a szatmári hitközségtől felvilágosításként kapott, különösen pedig az utóbbi időben, az nem volt alkalmas arra, hogy a tisztánlátást elősegítse. Az a féktelenül káromkodó irat, — amelyet az előjáróság nevében terjesztett valaki — nem áraszt

tott vilárosságot. Csupán csunya foltot ejtett a zsidó nép becsületén. Nem kisebb mértékben cselekedte ugyanezt a „Kehal Jereim“ aláírással árasztott becsmerkedő pamflet. A két irat mindnyájunk fájdalomára, versenyre kelt előtünk abban, hogy melyiké lesz a nagyobb „chilul hasém“. Mi pedig csak szegyeljük magunkat értük. Nem tudjuk kinek itéljük oda a tuskét és a bógáncsot, amelyet megérdemelték. Am okosabbak egyáltalában nem lettünk belőlük. Nem mocskolódás kell felvilágosítás nélkül, hanem felvilágosítás kell mocskolódás nélkül. Nem igaz és különösen nem illik az, amit a központi irodáról és annak érdemes elnökeről valaki megmondottanul irt az előjáróság nevében. És éppen úgy nem igaz az sem, hogy Guth Sándor, az önfeláldozó elnök valamit elszedett a hitközségtől, mint ahogy azt a „Kehal Jereim“ oly határozottan állítja a többi, nemtelen mocskokkal együtt.

Ezt egyszer meg kell állapítanunk így, ilyen kiméretlenül, mert elégtételt kell adnunk a megbántott és megsértett zsidó szellemnek, zsidó okosságának és zsidó illemudásnak.

Voltak a zsidóságnak is vitái és szellemi harcai mindig, mint minden emberi közületnek, de ennyire féktelenül becsmerelő hangon még soha senki nem irt. Egészen bizonyos, hogy az ilyen iratok nem a békét szolgálják, hanem a harcot, nem tisztázzák a dolgokat, hanem zavarják.

Bármilyen kiélezett ma a helyzet Szatmáron, mégsem kell más, mint egy kis jóakaratu megértés és az egész romboló ügy likvidálva van. Két dolgot kell tisztázni ahhoz, hogy a szatmári háboru a szatmári békére változtathassák.

Az előjáróságnak önmagában tisztába kell jönnie azzal, hogy akarja-e a főrabbit állásába installálni. Igen, vagy nem?

Ha nem, ugy ne fárassza magát, ne kiáltson a társhitközségek segítségére után, mert egyetlen zsidó gyülekezet sem fog szolidaritást vállalni vele. Ha pedig installálni akarja főrabbit, akár szeretetből, akár engedelmességből, ugy a békének semmi sem állhatja útját.

A Freund pártnak pedig tisztában kell lennie azzal, hogy az 1928. évi lista alapján ma választást levezetni lehetetlen. Ez törvénysértést involvál magában, amire sem a hitközségi vezetőség oda nem adhatja magát, sem a világi hatóság el nem tűrhet.

En és velem minden higgadtan és elfogulatlanul gondolkozó hittestvérem, feltételezzük, hogy a szatmári hitközség érdemes előjárósága, minden félreértéseken át, fogja tudni a kötelességét a papjával szemben és feltételezzük a Freund-párttól, hogy nem fog mereven ragaszkodni egy olyan peszákhoz, amelynek keresztülvitele évek múltával teljesen lehetetlenné vált.

Ezen felleveések keretén belül pedig meg lehet találni annak a módját, hogy Szatmáron az igazság, a becsület és a béke diadalmaskodjék.

A szatmári hitközség tisztelt kiküldöttei előtt kifejtettem egy megoldási módozatot, amely Wézel Albert főrabbi elnök urunk tetszésével találkozott és amelyet a szatmári hitközség jóakaratu, lelkes kiküldöttei a tárgyalás alapjával elfogadhatónak mondtak. Ha az érdekeltek lehetőséget adnak hozzá, ugy szívesen közreműködöm, idő és költség árán is, ennek megvalósításában.

Am nem fontos, hogy ez a mód, vagy más. Annyi bizonyos, hogyha az alapelvek tisztázva vannak, ugy egész biztosan meg lehet találni a békés megértés és megegyezés módját.

Igen fontosnak tartom annak a meg-

állapítását, hogy a Félix fürdői határozat konzekvenciái nem a 30-ik, hanem a 60-ik napon esedékesek. Annyival is inkább, mivel 60 napon belül a „választáson“ kívül még sokféle megoldást lehet találni. Öszinte és teljesen pártatlan fejtegetéseimet különösen ajánlom a városunkban vasárnap összeülő hitközségi konferencia szives figyelmébe, annak a hangsúlyozásával, hogy a pót-gabella ügyét ne kössék össze a szatmári ügygel.

A gabella a központi iroda és vele az orth. szervezet „lét-, vagy nem lét“-kérdése.

Nem szabad ezt megtámadnunk, különösen akkor, amikor egy olyan tudós, bölcs és önfeláldozó férfi, mint Wézel Albert elnök ur áll az élen és garantálja a központi iroda igazságos és eredményes működését.

A szatmári hitközség példaadó volt a múltban és lesz a jövőben is A szatmári hitközség nem fogja zavarni az erdélyi orth. zsidóság békéjét, hanem meg fogja azt szilárdítani.

Szatmári testvéreink rajtatok áll a dolog: „Emeljétek ki a botránygövet népem útjából.“

SPORT

Tegnap két új világrekord született az olimpiáson

Nambu világrekorddal győzött a hármasugrásban

Losangeles, augusztus 5. A tegnapi olimpiai nap szenzációja, hogy Oda, a hármasugrás japán világrekordere kiesett az elődöntőben és honfitársa, Nambu nyerte új világrekorddal a versenyt, megjavítva Oda eddigi világrekordját. Egyébként az összes számokban olimpiai vagy világrekord eredményekkel végződtek a versenyek. A gerelyvetés, a 80 m. gát és 1500 m. síkfutás versenyét a papírforma szerinti favoritok nyerték.

Részletes eredmények a következők: A hármasugrást a japán Nambu nyerte 15 m. 78 cm új olimpiai és világrekorddal. Második lett a svéd Svensson 15 m. 32 cm. harmadik a japán Oshina 15 m. 12 cm., negyedik az ir Fritzgeralde 15 m. 01 cm., ötödik a holland Péters 14 m. 93 cm., hatodik az amerikai Third 14 m. 88 cm. A magyar Bácsalmási 14 m. 33 cm. újrásával helyeztlen.

Didricson második bajnoksága

A nyolcvan méteres női gátfutás olimpiai bajnoka az amerikai Didricson lett 11.7 új olimpiai és világrekorddal. Második az amerikai Hall 11.7 mp., harmadik a délafrikai Clark, negyedik az amerikai Shaller.

A gerelyvetés olimpiai bajnoka a favorit M. Järvinen lett 72 m. 71 cm. dobásával, új olimpiai rekorddal. Második lett a szintén finn Sippala 69 m. 80 cm., harmadik a finn Pentilä 68 m.

70 cm., negyedik a német Weimann 68 m. 18 cm., ötödik az amerikai Bartlett 64 m. 40 cm., hatodik az amerikai Churchill 63 m. 24 cm.

Az 1500-as futás gigászi küzdelme

Az 1500 m. síkfutásban olimpiai bajnok lett az olasz Becciali 3 perc 51.2 mp. új olimpiai rekordidővel. Második az angol Cornes 3 perc 52.2 mp., harmadik a kanadai Edwards 3 perc 52.2 mp., negyedik az amerikai Cunningham 3 perc 53.6 mp., ötödik a svéd Niels, hatodik az amerikai Hallowell.

A 100 km. országúti kerékpárverseny győztese az olasz Pavezi 2 óra 28 p. 05 mp. Második az olasz Legato, harmadik a svéd Britz, negyedik az olasz Ulmo, ötödik a svéd Sorensen, hatodik az angol Southouse.

Holnap mutatkozik be az MTK uszógárdája és vízilócsapata Kolozsváron

Az MTK nagynevű uszógárdája és vízilócsapata vasárnap délelőtt mutatkozik be a kolozsvári strandfürdőben. Ha a versenyeknek szép idő is kedvez, bizonyára rekord közönsége lesz a nem mindennapos attrakciónak. Az MTK versenyzőivel szemben a Universitátea és a Marosvásárhelyi SE kitünő uszógárdája szerepel, míg a többi válogatot játékoszt számláló MTK vízilócsapattal szemben az Universitátea strand-együttese veszi fel a küzdelmet.

KÖZGAZDASÁG

A Sfatul Negustoresc választmánya a szervezet további kiépítését határozta el

A hálózó kereskedelem ellen foglalt állást a Sfatul Negustoresc

Cluj-Kolozsvár, augusztus 5. (Az Uj Kelet tud.) A Sfatul Negustoresc vezető sége dr. Adrian Iacob alelnök elnökle mellett ülést tartott, melyen a vezetőség beszámolt az eddigi organizációs munkáról. Bejelentették a gyűlésen a vas, műszaki, gép, autó és orvosi műszaki, továbbá a drogista és illatszerész, az általános divatszakma, az üveg-háztartási-porcellán szakosztályok megalakulását. A választmány az egyes szakosztályok vezetőinek egy-egy helyet biztosít a választmányban. A Sfatul jogtanácsosaivá dr. Gherman Laurentiu és dr. Spitzer József ügyvédekét választották meg.

Foglalkozott a választmány a hálózó-kereskedelem kérdésével és megbizta dr. Iacob alelnököt, hogy a városi tanácsnál ebben a kérdésben interveniáljon. A brasói kereskedelmi szervezetek által aug. 14-15-re összehívott gyűlésre dr. Iacob

Adrian és Rózsa Mór alelnököket küldte ki. Tudomásul vette a választmány, hogy a Sfatul fűszer, csemege és vegyeskereskedés szakosztálya nagygyűlést fog egybehívni különböző nagyfotosságu kérdések letárgyalása végett és erre két igen fontos pozíciót betöltő közhivatali vezetőt is meg fognak hívni. Tudomásul vette a választmány Bordán Jenő választmányi tag bejelentését, hogy szeptemberben kolozsvári székhellyel megalakul a fényképezek országos szervezete.

Nem fizet osztalékok egy nagy amerikai vállalat. Londonból jelentik: Az amerikai Bethlehem Steel Corp elsőbbségi részvényei után az idén nem fizet osztalékokat. A vállalat elmúlt évi mérlegét 4 millió 600 ezer dollár veszteséggel zárta.

Könyvkészletünk kiürülése miatt

olcsó hetet

rendez az Uj Kelet könyvosztálya.

Fél és harmadáron

adjuk a modern irodalom legkiválóbb alkotásait. Értékes, fűzött állapotban lévő könyvek darabonként 35 lej.

Földi Mihály: Hamlet királykisasszony.

Révész Béla: Egyedül mindenki.

Szomorai Dezső: A mennyei küldönc.

France Anatol: Hátrahagyott irásai

Darabonként 50 lej:

Ibanez: Meghódított tenger.

Ibanez: Mindenki asszonya.

Benjamin: Egy regényes élet.

Zola: Thereze Raquin.

Kodolányi: Szakadékok.

Heltai: Irók, színésznők.

Pourtales: Liszt Ferenc élete

Pirandello: Forog a film.

Pásztor: Tolsztoj tragédiája.

Dumas: A fekete tulipán.

France Anatol: Az istenek szomjaznak

Twain Mark: 1,000,000 fontos bankó.

Zola: Pascal orvos.

Itt az alkalom az olcsó szakszerű ruhafestés és tisztításra.

Siessen a „CRISTAL“-ba Cluj

Seipel
tett a ke
nek bet
évig, vez

4 nap van még és megkezdődik a Román Állami Sorsjátéknak

5-ik osztályának nagy huzása. A 37 napig tartó huzás alatt (Augusztus 10—szept. 16.)

Lei: 195.870.000'—

nyeremények lesznek kisorsolva. A nyilvános huzások Bukarestben a Fundatia Universitara Regele Carol I, Piata Palatului Regal-ban lesznek megtartva

FŐELÁRUSITO:

**Banca Ilescu S. A. & Co.,
Dr. N. Ligethy Cluj,**

Strada Regina Maria No. 42.

A nyert összegekért nem kell Bukarestbe mennie, tekintet nélkül az összeg nagyságára a nyereményeket a Banca Ilescu S. A. pénzügyintézet Clujon fizeti

Főelárusító:

Kereskedelmi Hitelintézet R. T.

Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér) No. 20.

Seipel halála mentette meg a leszavazástól az osztrák kormányt

Egy agyrázkódásos beteg képviselőt is beszéltették a szavazáshoz a parlamentbe. A magyar emigráció és a pesti kivégzések. Szende Pál és a cigányzene

(Bécsi tudósítónktól)

Bécs, augusztus 5.

Ausztriában a héten felelevenedett a magyar parlamentnek az a korszaka, melyet olyan mesterien jellemzett egyik anekdotájában a nagy palóc. A bosnyák okkupáció idejében történt — meséli Mikszáth —, Tisza Kálmán többsége hét emberre zsugorodott össze. Persze, hogy egyszeriben nagy ur lett minden egyes mameluk. Kijűllesztett mellette járt-kelt és egyre izgáskodott: „Ezt nem szeretem, ez nem tetszik nekem, ezt bizony nem szavazom meg”. És a miniszterek valóságban a tenyerükön hordozgatták, körüludvarolták a kevéssel azelőtt még semmibe sem vett Stimmvicht... Hogyne! Hiszen ha néhányan kiugranak a pártból, oda az uralom.

Most Ausztriában még amolyanabb, még fejtegette a helyzet, mert itt össze-visza 2 főnyi többséggel kormányoz a Dollfuss-minisztérium és most a lausannei, eleinte nagy heurékával fogadott kölesön miatt, ebből a kis többségből is ingadozóvá vált három Heimwehr-vitéz. Szerencse, hogy az ellentáborból betegeskedik Schober; nem jár többé a parlamentbe a postai és vasúti hivatalnokok hűtlen pénzkezelésében bűnösnek talált hajdani vezére, a szocialista pártból is kikölbölitett szindikalista velleitáru Zelenka s mint a parlament elnöke nem szavazhat a házszabályok szerint a szocialista Renner. Így nagy nehezen biztosítva van az egyensúly és a parlament nem szavazott a nagyméret indítvány alapján bizalmatlanságot a kormányra. Maga a robbanás főoka: a lausannei jegyzőkönyv pedig egyelőre a főbizottság előtt van s mire a plénum elé kerül, — majd csak segít a Jóisten.

Amint hogy segített a kormányon a Seipel exkancellár halálával is. Reggel félkilencor érkezett a nagy államférfiunk. Ausztria legszelebb látókörü politikusanak a halálhíre, s már tizenegykor ott kuksolt a parlamentben utódja, aki nélkül nem alakulhatott volna ki a szavazategyenlőség, hanem kisebbségbe kerül és távozni kényszerül a Dollfuss-kormány. Hátha a plénum előtti tárgyalásig megjuhászodik végre Starhemberg parancsszava folytán valamelyik heimwehrista vagy „nemszállításképes” beteg lesz valamelyik ellenzéki képviselő? A mostani szavazáshoz ugyanis a nehéz betegeket is beszéltették a parlamentbe. Az egyik Heimwehr-képviselő agyrázkódásból kifolyólag nyomta az ágyát. Seabaj — behozták, az urnához támasztották és senki sem merete a beszélniességét kétségbevonni.

Segít a halott

Seipel tehát még a halálával is segített a keresztényszocialista pártot, melynek betegsége súlyosbodásig, a múlt évig, vezére volt és melynek élén nem ke-

veőbb mint öt ízben vezette a kormányt. Valószínű, hogy az ő teljes kikapcsolódása után a párt tovább csuszik a lejtőn, elveszti teljesen — a Landtag-választások erre a fejlődésmentre utalnak — városi elemeit és konzervatív parasztpárttá alakul át, amint hogy mindig is a falusi elemekből állott a tulsulya. Seipel utolsó nyilvános szerepése — ez év tavaszán történt ez — a Studentenordnung támogatásának volt egyébként szentelve. A nemzeti kisebbségek jogának szószólója, a zsidók külön elkalitkázásának gondolata mellett szólalt fel. A tudós a faji eméletek ingoványába tévedt és az egyház harcosa megindokolni próbálta azt a különbséget, amit a Studentenordnung keresztény és keresztény, pontosabban: keresztény és kikeresztelkedett zsidó között tesz...

A pesti hóhérmunka

A kormány és a lausannei kölesön sorsa feletti aggodáson felül a kormánybu-

kás könnyen súlyosabb természetű gazdasági következményekkel járhatott volna — hogyne, leszavazni, ugyszólván visszajöknj egy nemzetközi szerződést! — a bécsi közvéleményt ráért izgatottan kibicelni a budapesti kommunista per megdöbentő tragédiájának is. Az érdeklődést állandóan ébren tartotta, fütötte, fokozta a magyar emigráció, mely Rónai Zoltántól, Böhm Vilmoson keresztül Fényes Lászlóig mondhatni: a kórust szolgáltatatta ehhez a szomorú színjátékhoz. Fényes maga is ült 132 napot a magyar kommunizmus tömlőcében és a nagyszerű ebédre emlékeztette a vele együtt „raboskodó” méltóságos és excellenciás urakat. Most ugyanezt az intelmet intézte a pesti hatalmasokhoz a bitó számolyára helyezve a kegyelmi kérvényét. Amint láttuk, a figyelmeztetésnek nem volt fogantatja.

A cigányzene — nem magyar

A bécsi magyar emigráció kerékvágá-

sából csak Magyarország hajdani pénzügyminisztere, Szende Pál zökkent ki. Ő a cigányzenével volt elfoglalva. Arra figyelmeztette a jazz- és cigányzene küzdelmében a győzedelmes cigányok körül ujjongókat — fontos és főképpen közgazdászának való téma —, hogy Bartók és Kodály kutatásai beigazolták, miszerint a cigányzene nem az ősi magyar zene, több benne a szláv, sőt a román elem is, mint a hamisítatlanul magyar. En azonban azt furcsállom, hogy Szende, a nyíri zsidófiu, aki valamikor a chéderben anulta a nemzetgazdaság alapvető elméletét, mitsem tud a zsidó... cigányokról, a Klezmerekről, akiket pedig Csokonai Vitéz Mihály sem átalított megénekelni a Dorottyában. És amikor Szende a magyar zene és a cigány zene közötti különbséget bogozgatja, amikor megállapítja, hogy a cigány nem bér munkás, mert borralalóbból él — nem jut egy szava sem a klezmerek számára, akik jóval a cigányok előtt művelték a magyar zenét és olyan magaslatokig emelkedtek, mint Rózsavölgyi Márk, akinek dicsőségét Petőfi zengte:

„Olyan Isten igazában tudat te,
Hogy hol fekszik a magyarnak a zive...

Vagy amit Csokonai és Petőfi nem ítétek méltóságukon alulnak, derogálna Szende Pálnak, aki nem akarja feleslegesen arra figyelmeztetni az olvasóközönséget, hogy ő, a hajdani magyar miniszter... zsidó? (g. s.)

Többszörös hamistanuzásra való rábirásért és csalásért letartóztatták a Lupu-párt volt szamosmegyei szenátorjelöltjét

Hogyan keresztezi a politika egy szélhámos karrierjét? Előbb egy falusi zsidót csapott be, majd két bankot akart összesen 210 ezer lejre megkárosítani Urian Ioan volt szenátorjelölt

Dej-Dés, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Désen tegnap nagy fel-tűnést keltő letartóztatást fogantatosított az ügyészség, melynek az egész ország politikai életében nagy visszhangja lesz. A dési ügyészség letartóztatta Urian Ioan kozarvári földbirtokost, aki a Lupu-féle parasztpárt szenátorjelöltje volt. A földbirtokost többizben is elkövetett hamis tanuzásért és csalásért tartóztatták le több mint tíz feljelentés alapján, amelyeket éppen a hamis tanuzásra rábirt parasztkor adtak be boszszuból ellene. Az első hamis tanuzat Adler Adolf rettegi kereskedő ellen vonultatta fel Urian. A földbirtokos ugyanis két ökröt vásárolt Adlertől, az árát azonban nem fizette ki. Amikor Adler perelt,

Urian két hamis tanut állított be a tárgyalásra, akik igazolták, hogy az ökrök árát Urian Adler kezéhez befizette.

Ugylátszik ez a szélhámoság felbuzdította Uriant, aki ezután a Plugarul nevű dési földművesbanktól bekebelezésre 30 ezer lej kölcsönt, az Erdélyi

Takarékpénztár és Hitelbank dési fiókjától ugyanilyen módon 180 ezer lejt vett fel. Amikor perre került a sor, Urian először azt a vallomást tette, hogy ő egyáltalában nem vett fel pénzt a bankoktól.

A bankok hiteles igazolványaival szemben Urian nem hazudhatott ilyen kevéssé raffináltan, s így a felsőbbfokú tárgyaláson beismerte, hogy a banktól pénzt vett fel, de kijelentette, miszerint tanukkal tudja igazolni, hogy az adósságot visszafizette.

A bankügyben meg is nevezte a tanuit Urian, azonban a politika keresztül huzta számításait. Az egyik hamis tanunak, Toninak ugyanis azt ígérte a tanuzás fejében, hogy jelöltetni fogja a lupupárti listán a képviselőválasztásokra. Ezt az ígértét nem váltotta be és a listát összeállították Toni nélkül.

Toni erre felment az ügyészségre és bünvádi feljelentést tett Urian ellen.

előadva a szolgálatos ügyész előtt nemcsak a bank ügyét, hanem az Adler-féle ökörvásárlás történetét is. Toni

az ügyészségről jövet véletlenül találkozott Uriannal, aki megszólította. *Toni ekkor elmondta, hogy megtette a feljelentést ellene.*

Urian rémületében azonnal megváltoztatta a listát és Tonit jelöltette a választásokon. Az ominózus hamis tanuzási ügyet így sem lehetett már elintézni, a peres eljárás folyt és tegnap minden tanuvallomás súlyosan terhelően hangzott el Urian ellen. Urian maga is zavarba jött a vizsgálóbíró kérdéseire, aki megkérdezte, miért kellett hajnali hat órakor hat-hét tanu társaságában menni a bankhoz. Ilyen befizetéshez nem tanu, hanem a banknak egészen egyszerű nyugtája kell.

Végül Urian megtört beismerte összes hamisításait és hamis tanuzásra való rábirásait.

A vizsgálóbíró elrendelte harmincnapos letartóztatását, amit a törvényszék vád tanácsa hegyben is hagyott. Es ezzel Urian Ioannak nemcsak üzletemberi, de politikai karrierje is véget ért Szamosmegyében.

Románia gazdasági mentőöve

Irta: Dr. Rosenfeld Salamon (Szilágycseh)

MÁSODIK KÖZLEMÉNY.

A harmadik és legfőbb tényezője Románia gazdasági válságának és katasztrófális helyzetének az itt folytatott pénzügyi politika, talán jobban mondva, a pénzzel üzött politika volt. Az eddig folytatott pénzügyi politikánk sohasem nézte azt, hogy a pénz legfőbb hivatása a forgalom lebonyolítását lehetővé tenni, hanem a főcél mindig az volt, hogy a lejt külföldön magas kurzuson jegyezzék. Annaira mereven tekintették ezt a célt, hogy közben minden más pénzügyi kérdést elhanyagoltak, minden bajról, anomáliáról megfejtkeztek. A célt sikerült elérni, csak hogy óriási áldozat árán s ez az áldozat Románia gazdasági élete volt.

A nagy erőfeszítésben tönkrementünk. Legelső sorban tönkrement a birtokososztály. Ennek az osztálynak a tönkremenése a bukásba rántotta a többi osztályokat is.

Hogy mik voltak a pénzügyi politika körül folyó hibák, arról sokat lehetne írni. Ehelyett azonban a jelen cikk keretében kell szorítanom az e körüli mondani valóimat is s így csak a legfőbb hibákra mutathatok rá.

A legelső hiba a beváltásnál kezdődött, amikor a bevont koronák és rubelek helyett az azok beváltási értékének megfelelő lemmenyiség nem lett kibocsátva. Ugyanez történt a Banca Generala-féle bankjegyek bevonása alkalmával is. A forgótöke megcsappant s ha eleinte nem is volt nagyon érezhető ez a hiány, oknak a későbbi nehéz helyzet kialakulására megmaradt.

A beváltó kormányok mindent el kellett volna követni, hogy a beváltott és bevont pénzmennyiségnek megfelelő egyenértékű lemmenyiséget bocsásson ki, mert előre kellett volna látnia azt, hogy a forgótöke mennyiségének a kevesbitése nem fog a közgazdaság előnyére válni s ha eredményt vált ki s ha következménye lesz, mint volt is, ez csak is pejus történhetik.

Végzetes hiba volt, amire azóta sokan rámutattak, a lej stabilizálásának irreális volta.

Nem volt ekkor tekintettel a kormány, hogy a lej magasan történő stabilizálása az árak belföldi esésére fog vezetni, mert a belföldi árakat a lejnek a külföldi árakhoz való viszonya formálja ki. A stabilizáció óta az árak rohamosan estek, egyrészt mert az európai piacokon is kezdtek esni az árak, de legfőképpen azért, mert a lej magas értékénél fogva a kivitelre került cikkekért számszerint keves lejt kaptunk.

Máma már vitán felüli, hogy a lej magára történt stabilizálása szerencsétlen lépés volt. De némileg lehetett volna enyhíteni megfelelő kormányintézkedésekkel, mint fent előadtam, az iparcikkek árának leszorítása megfelelő preferenciális szerződések kötésével, miáltal saját cikkeinknek megfelelő piacokat is teremtettünk volna, tehát pénz folyt volna be az országba, az adósságok utáni kamatoknak idejében való leszállításával.

Mindezek az intézkedések önmagukban nem lettek volna képesek a rossz stabilizáció következményeinek kiparizálására, de a bekövetkezett szerencsétlen hatást nagyban redukálták volna. Így a stabilizáció a közelszegényedést betetőzte.

Kísérjük csak figyelemmel a stabilizálás következményeit.

A stabilizálás után a belföldön termelt értékek árai, minthogy azok a külföldi árakhoz igazodtak, rohamosan csökkentek. A gazdák egyelőre tartották áruikat abban a reményben, hogy az árak emelkedni fognak. Reményük nem valósult meg s a végén befektetésüknek alig egy hányadát kapták vissza. Ami megmaradt, nem volt elég bankkamatra és adóra. Az eladósodás nőttön nőtt. A gazdák egymás után mentek tönkre s tönkrement a kereskedelem, az ipar.

A tavalyi kamatláb-redukció már csak elkésett flastrom volt.

A gazdasági cikkek árának alacsony volta maga után vonta, hogy a gazdák nem volt pénzüik, hitelük kezdett megcsappanni. A gazdák azelőtt általános ingó és ingatlan forgalom mind kevesebb lett, kezdett megállani minden. A stabilizálás magas volta így maga után vonta a pénztelenséget s a pénztelenség a forgalom teljes megszűnését. Meghalt minden.

Az ország termelő osztályára tekintettel nekünk mint kimondottan agrárállamnak másképpen, nagyon alacsonyan kellett volna stabilizálnunk a lejt s ezzel a

forgalomhoz szükségeltető elegendő pénzt biztosíthatunk volna az országnak s a gazdák adósságaikat könnyen fizethették volna s mivel ezzel országszerte megindult volna a termelés és forgalom, az állam olyan bevételekre tett volna szert, hogy külföldi kötelezettségeinek könnyen eleget tehetett volna, szemben a mai helyzettel, amikor semmit sem fizethet s ha igen, csak a tisztviselők, övezgyek és árvák falatjainak az elvételével. Adó, sajnos, kevés folyhat be s ha igen, csak adóárverések útján, amikor a jövedelmüktől megfosztott polgároknak ingóságait potom áron elherdálják s az előlt jó adóalanyokat a tehetetlenség sarába még jobban beletiporják.

A stabilizáció többet rontott, mint a panamak és az egyéb rossz gazdasági politikák együttvéve.

Rosszul gomboltuk be a mellényt. Mjt kellett volna tennünk? Kigombolni és jól begombolni. Mihelyt látható volt a rossz stabilizáció következménye, semmire és senkire tekintettel restabilizálni kellett volna a lejt egy alacsonyabb értékre s annak arányában újabb bankjegyeket kellett volna kibocsátani.

De mivel mindig az volt a cél, hogy a lej kurzusát mindenekelőtt meg kell védeni, hagyták rosszul begombolva a mellényt. A lej lett gazdálkodásunk minden célja s így ez a pénz nem megszűnt csereforgalmi eszköz lenni, hanem cél lett, melyért minden fel kell áldozni. A lej cél lett, amelyet birtokosa már nem dobott a piacra, hanem eltette, megőrizte, eltüntette. A kapitalisa gazdálkodás életető levegője, a pénz elvonult.

Hány paraszt gazda ment azért tönkre, mert nem tudott több holdnyi birtokból 1-2 holdat eladni, amiből adósságait rendezhette volna, pedig lett volna vevő, de a vevőnek nem volt pénze s a pénzhiány miatt sehoh kölesont nem kapott.

Az állam kizárólagos joga a pénzkibocsátás, s az államnak eme jogával a polgárok érdekében kell élni. Ha az állam kizárólagos joga a pénzkibocsátás, akkor gondoskodnia kell, hogy a forgalom lebonyolítására szükségeltető pénzmennyiség meglegyen, tehát nem azt kell szemelőtt tartani, hogy minél kevesebb és minél drágább pénzünk legyen, hanem, hogy meglegyen az országnak a szüksé-

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Szombaton este 11 órakor: Vidám pikáns kabaré. Szigoruan csak felnőtteknek. Ezenkívül: Tombola-est. (Egyfelvonásos pikáns darabok: Mit járkálsz meztelenül? Magánzámok. táncok. Előadás végén tombola, 50 értékes nyeremény-tárggyal. Főnyeremény: Várkonyi Mihálynak kolozsvári Szezsák Ferenc által mintázott életnagy-

MEGOLCSULT AZ AUTOBUSZ

Auto-Transport S. A. Auto-Modern S. A.

Leszállított nyári tarifája

Cluj-Gherla	tour-retour	90.—
Cluj-Dej	tour-retour	120.—
Cluj-Bistrita	tour-retour	250.—
Cluj-Tg-Mures	tour-retour	300.—
Cluj-Reghin	tour-retour	320.—

Clujról indul		Nyári menetrend	Clujra indu' vissza	
Reggel	Délután		Reggel	Délután
6	3	Cluj-Moci-Sarmasul-Tg-Mures	6	3
	4	Cluj-Moci-Sarmasul-Reghin	5.45	
	6	Cluj-Moci-Sarmasul-Mare	6	
6	4	Cluj-Gherla-Dej-Bistrita	6	3
12	6:30	Cluj-Gherla-Dej	7.15	2:30
	6	Cluj-Panticeu	6	
	6	Cluj-Bontida	7	

Számozott jegyek cluj-i jegypénztárunknál elővételben is kaphatók. Telefonon fen-tartott helyeket előjegyzésbe veszünk. Dejről Baia-Mare, Sighet, Jibou, Targu-TELEFON 551
Lapusulaira azonnali összeköttetés. TELEFON 551

A nagyváradi zsidó leány elemi, gimnázium és társulati kereskedelmi leányiskolát látogató növendékek legalkalmasabban elhelyezkedhetnek a Schwartz Menyhértné zsidó

LEÁNYNEVELO INTÉZETÉBEN

ORADEA, Str. Ciorogariu (Uri-u.) 8.

Dija nem magasabb a rendes privátháznál kért díjnál. — Szabászati és varró tanfolyam. Zenei kiképzés. Kereskedelmi magán tanfolyam. Idegen nyelvek. Kitünő referenciák. Prospektus.

geltető forgótöke s hogy az a forgalom részére hozzáférhető legyen.

Amint fentebb előadtam, eddigi kormányainknak éppen ellenkező volt a politikája s emellett éppen a mult kormány elnézte azt, hogy az a kevés pénz, ami meg volt s ami a forgalom lebonyolítására kellett volna, hogy szolgáljon, kivonassék a forgalomból, teauráltassék. Ez kegyelemdőfés volt az ország még megmaradt csekély gazdasági életének s a kormány nemhogy kiparizozta volna, a pénzfelhalmozóknak, pénzfelhalmozóknak még a kezére játszott.

Egy példa: A lapok kezdtek kolportálni, hogy a kormány a pénzt le fogja bélyegezni, hogy ezáltal a pénzt rejtekből kieroyszakolják. S a kormány öklével az asztalra csapott s odakiáltotta a sajtónak, hogy ha még ilyenszerű hírt közölnek a lapok, az alarntörvény alapján fog eljárni azok ellen. Mi, a termelő, adót fizető polgárok éppen az ellenkezőt vártuk volna a kormánytól s nem értettük s ma sem értjük, miért igazta ennyire fel a kormányférfiakat ez a hír. Holott ez a hír s annak megvalósítása országos érdeket szolgált volna.

Ide jutott tehát az ország és az eddig előadottak alapján mondom és hangoztatom, hogy nem a világházkrisis miatt, hanem mert: nem vigyáztak a közpénzekre, rossz volt a gazdasági politikánk, nem igyekeztünk preferenciális szerződések kötni, rossz volt a vámpolitikánk, rossz volt az ország forgó tőkéjével üzött gazdálkodásunk és ennek betetőzésül rossz volt a stabilizáció.

Jó gazdálkodás mellett nem Európa egyik legszegényebb adósának, hanem egyik leggazdagabb hitelezőjének kellene lennünk. Minden adottságunk megvan rá.

ságu mellszobra, bármely főuri szalón disze. Nagyon olesó, nyári mozi-helyárak. Minden jegy mellé jár egy ingyen tombolajegy. Aki ezenkívül akar tombolajegyet, 10 lejtért vehet a pénztárnál. Sorozatszám: 269.)

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Jó gyermekek ünnepe a színházban. Micki-Maus képek. Olesó helyárak. Ssz. 270.

Vasárnap este 11-kor: Vidám pikáns kabaré szigoruan csak felnőtteknek! Ezenkívül: Tombola-este, új, nagyértékű nyeremény-tárggyakkal. (Mit járkálsz meztelenül? stb. Nagyon olesó, nyári mozi-helyárak. Minden jegy mellé ingyen ad a pénztár egy tombolajegyet. Főnyeremény: egy nagy

beszarábiai kéziszövésű mintázott szalonszőnyeg. Sorozatszám: 271.)

Szinkör-Mozgó műsora

Szombat d. u. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:
Vasárnap d. u. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:

Szenzációs hangos premier: Szerelem parancsra. Németül beszélő, éneklő vidám és finoman pikáns történet 8 felvonásban, a főszerepekben: Olga Tschehowa, Tala Birell, Hans Junkermann, Johannes Riemann, Hangos Micky Maus burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lejt.

AZ OPERA-MOZGÓ MŰSORA

Péntek, szombat, vasárnap és hétfőn:

Patt és Pattachon munkanélküliek, igen mulatságos vigjáték, a két népszerű komikus legújabb németül beszélő slágere. Előadások kezdete: fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Helyárak: 10 és 20 lejt, nincs külön repülő és segélybélyeg.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lejt, vas-tagabb betűvel 6 lejt. Legkisebb apró-hirdetés 30 lejt. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak egy továbbitunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

100.000 lejt tőkével megfelelő elhelyezkedést keresek. Ajánlatokat „100.000 lejt” jelígre a kiadóba kérek.

Leépitett 18 éves fa-tisztviselő, könyvelésben jártas, perfekt román, német és magyar szerény igényekkel, készpénz garanciával állást keres. Szíves megkereséseket „Bármilyen szakmában” jelígre vel a kiadóhivatal továbbít.

Közép- és főiskolai tanulókat elfogad intelligens uri zsidó család elsőrendű el-látására. Szakszerű zene és idegen nyel-vek oktatása. Korrespondálás minden tárgyból. Fürdőszoba és zongorahasználattal. Regina Maria leány gimnázium tőszomszedságában, kertes villában. Cim a kiadóban.

Két szoba konyha, előszoba, fürdőszoba augusztus 1-re kiadó. Rudolf u. 11.

Tanítványokat vállal joghallgató jutányos áron, esetleg koszt, vagy lakás ellenében is. Cim a kiadóban.

Kertes villában három szobás konyhás lakás szeptember elsejére kiadó. Gróf Kun uca 9.

Keresek privát schadchent. Kérem címüket „Sürgős” jelígre a kiadóban leadni.

Iskolás gyerekek külön szoba és zongora gyakorlással ellátást kaphatnak Hunyadi-tér 10. Mendelovits.

200.000 lejtel rendelkező autorizált könyvelő szolid elhelyezkedést keres. Cim a kiadóban.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállítva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

Kiadó különbejáratu butorozott szoba komplett hálóval, napos, kertes udvarban Regele Ferdinand 107. földszint.

HIREK

A kolozsvári Zsidó Diákszegélyző nyári diákbalit rendez a Zajzon-kertben. Az Erdélyi Zsidó Diákszegélyző által beindított országos akció nyitányaképpen a zsidó diákság kolozsvári barátai nagyszabású kerti ünnepély rendezését határozták el, amelyet augusztus 13-án este rendeznek meg a Monostori uti Zajzon-kertben. Kolozsvár zsidó ifjúsága szívet-lélekkel kapcsolódott be az előkészítés munkájába és szeretetreméltó ügybuzgalommal viszi sikerre azt a mulatságot, amelynek jövedelme a legszébb célt: a tanulni akaró zsidó diákok segélyezését szolgálja. Meg is vagyunk győződve róla, hogy erre a nyári mulatságra mindenki elmegy, aki szeretettel van a fejlődésre törekvő zsidó ifjúság iránt. A mulatság kedvezőtlen idő esetén is meg lesz tartva a Zajzon-kert fedett helyiségeiben. A Diákszegélyző központi vezetősége egyébként a vidéki helyiségek zsidó vezetőségényéhez is felhívással fordult, hogy ahol csak lehetséges, hasonló kerti ünnepélyeket rendezzenek, amelyek a diákság ügye iránti odaadásnak legszebb társadalmi megnyilvánulásai.

Öngyilkosság. Filip Ida huszéves kolozsvári lakos ismeretlen okok miatt öngyilkosságot követett el. Az öngyilkosságot rendkívül nagy adag veronált vett be s így mikor a mentők a helyszínre érkeztek a gyomormosást nem lehetett ott alkalmazni. Filip Idát a belgyógyászati klinikára szállították. Állapota rendkívül súlyos.

Kétévi börtön betörésért. A kolozsvári törvényszék szüneti tanácsa péntek délelőtt Gál Károly és Gál Ferenc kolozsvári illetőségű cipészek ügyében mondott ítéletet. Az ügyészség azzal vádolta őket, hogy mintegy három hónappal ezelőtt kisebb-nagyobb lopásokat követtek el mintegy 50.000 lej értékben. Gál Károlyt bizonyítékok hiányában felmentették, míg a másik vádlottat kétévi börtönre ítélték. Az ítélet fellebbezett.

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József“ keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz azáltal, hogy a beltartalmat kimlételesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelenné tették, hogy a Ferenc József víz számos fejlődési hűdéshelyben fekvő betegnél is megteheti a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést okozott. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Nagy kedvezményes egyéni weekend kirándulás Clujról Sztánára, Kissebesre, Csucsára, Jádvolgyre, Oradeára, Félix-füdübe és Püspökfüdübe. A kolozsvári kerületi vasúti igazgatóság engedélye alapján a Hermes menetjegyjára Kolozsvár, a külföldön bevált weekend vonat vezet be, illetve egyéni kirándulást rendez minden vasárnap reggeltől vasárnap estig. A weekend kirándulás külön vonaton történik és indul Clujról reggel 6 órakor és a következő helyeken fog megállni: Sztána, Kissebes, Csucs, Jádvolgy, Zichy-barlang, Rév, Várad-telep, Oradea. Váradtelepen azonnali csatlakozást kap Félix- és Püspökfüdüre. A vonat gyorsvonatu sebességgel megy és csak a fentemlített állomásokon fog megállni. Csucsán és Jádvolgyra és a festői vidékű Dragán és Jádvolgyre az erdei vasúttal felmehet. A vonat reggel 9 óra és 27 perckor Oradeán, ahonnan délután 6 órakor indul vissza és a fenti állomásokon megáll és felveszi a kirándulókat. A vonat menetrendje különben rendelkezésre áll a vasúti közönség részére a Hermes menetjegyjárodában. A kirándulók egész napot kitűzött helyen tölthetik és a vonat este 9 óra 50 perckor érkezik vissza Clujra. A menetjegy ára egy egész napi osztályú személyvonatu jegy, melyek alapján még Félix- és Püspökfüdüre a szálalékos kedvezményt kapnak a fürdőre. Mivel egy bizonyos számú utast a biztosítónak, kérjük a jelentkezni hajókat, hogy minden héten szerdái legelőször aug. 10-ig a rendező Hermes menetjegyjárodában Kolozsvár, Calea Gelele Ferdinand (Wesselényi uca) 13. sz. szobájukban bejelenteni szíveskedjenek, ahol a jegyek is megválthatók. Az első vonat aug. 14-én indul.

Az amerikai nagyipari koncernnek teljesen Hoover szolgálatába állottak

Az áruiparcon észlelt operációk is Hoover elnökjelöltségének támogatásával állanak összefüggésben

London, augusztus 5. A newyorki Wall-Street áremelkedéseivel kapcsolatban egy hírlik, hogy a Federal Reserve Board két nagy tőzsdei beszéscsoporthoz rábirt arra, hogy Hoover elnök beszédének elmondásáig, augusztus 11-ig függeszsenek fel minden beszámoló. Erre egyes nagyipari koncernek, amelyeknek vezetői amerikai kormánykörökhöz közel állnak, koncernrészvényeket vásároltak össze.

— „Silk“ név alatt új selyem és nőidivat üzlet nyílt Kolozsvárt. Egyetem uca 1. szám alatt (az Első Erdélyi Biztosító Intézet palotájában, szemben a Newyorkkal). „Silk“ cég számolt a mai gazdasági viszonyokkal és elvult tüzte ki, hogy csak jó minőségű árut u. m. selymet, szövetet és női divatcikkeket hoz forgalomba olcsón és szolid alapon. „Silk“ cégnél mindenkor a legújabb divatújdonosságok lesznek kaphatók a legényesebb igényeket is kielégítő nagy választékban.

— **Eljegyzés.** Salamon Nusi Gherla és Dr. Friedmann Ernő Dej jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Szörme-szükségletét most szerezzé be!!

Saison előtti olcsó árak. Legújabb párisi modellek kizárólag a

Weisz Fivérek

szörme-szalónjában Cal. Reg. Ferd. 5. (Szabó Jenő-ház)

— **„En sohasem hirdetek“.** Newyorkból jelentik: C. F. Mortimer daytoni hentesmester tizenégy évvel ezelőtt, amikor üzlete nagyon gyengén kezdett menni, a lapokban hirdetését tett közzé a következő szöveggel: Daytoni polgártársak! En sohasem hirdetek, de most kivételesen ezúton közlöm, hogy ha valaki hentesárut akar, az nálam vásároljon. A hirdetés másnapján Mortimer váratlanul sok megrendelést kapott, mire hirdetését újra közzétette és azóta, tizenégy esztendőn keresztül állandóan hirdeti, hogy ő sohasem hirdet. A hentesmester a tizenégy év alatt annyira fellendítette üzletét, hogy tiz hatalmas husárügyára van.

— **Fizetéseketlen lett két nagy olasz textilgyár.** Rómából jelentik: A súlyos gazdasági helyzet az olasz textiliparban is érezteti hatását és a napokban 2 világ cég vált fizetéseketlené. A bergamói Hanneger gyapottáru gyár és a Tabesso Cherotti gyapjuszövőgyár fizetéseketlen séget jelentettek be. A passzivák hárommillió lírárt tesznek ki, amivel szemben csak tízmillió líra aktívum van. Nápolyban a világhírű Spinelli áruház vált fizetéseketlené tízmillió líra passzivával. Olasz közgazdasági körökben a három hatalmas cég válsági helyzete nagy nyugtalanságot keltett.

— **Tatár költő.** Bécsből jelentik: Egzotikus vendége van Bécsnek. Az osztrák fővárosba megérkezett Lydia Szejfulina, az új Oroszország egyik legnevesebb költőnéje, akinek apja tatár lelkész volt, anyja pedig orosz asszony. A negyvenéves poétanő számos verseskötetével Európaszerte híressé tette magát.

A Nagyváradon fennálló zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó zsidó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

NAGYVÁRADI ZSIDÓ FIU-INTERNATUSBAN

Szigoruan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. Oradea, Str. Delavrance 17.

Az áruiparcon észlelt operációk is a Hoover-akcióval állanak összefüggésben. A Reconstruction Finance rendelkezésre álló eszközöket a buzaárak alátámasztására fogják felhasználni. Ezzel magyarázható az is, hogy a hatóságok eréllyel léptek fel a csikágói tőzsde vezetősége ellen, amely a terveknek nem kellő mértékben parirozott eleinte.

— **A vér is olcsóbb lett.** Párizsból jelentik: Párizsban azok, akik vératömlesztés céljaira rendelkezésre bocsátják a vért, már régen szervezetbe tömörültek. Egy normális vératömlesztés ára 500 frank volt. Ilyen címen a párizsi kórházak évenként egymillió frankot adtak ki. Most maguk a kórházak új árszabást állapítottak meg és a vér árát lényegesen leszállították.

— **Sirkőavatás.** A toradiuti régi orth. zsidó temetőben f. hó 7-én, vasárnap d. e. 11 órakor lesz Klein Jakab, a Poale Cedek zsidó iparosgyelet első alelnökének és a szociáldemokrata párt hosszú éveken át volt helyi titkárnak sirkőavatása, amelyre az egylet tagjait, barátait és ismerőseit meghívja a sirkőavatató bizottság. Autbuszjárat vasárnap d. e. fél 11-től a főtéri autbusz váróteremtől.

— **Cermak csikágói főpolgármester Európába érkezett.** Berlinből jelentik: Cermak csikágói főpolgármester felévi tartózkodásra Európába érkezett a Bremen óceánjáró gőzösön. Előbb Karlsbadba utazik üdülésre, majd Németországban, Ausztriában és Olaszországban fog tenni tanulmányutakat a forgalom és a közgazgatás tanulmányozása céljából.

— **Tífusz pusztít a frontarcosok táborában.** Newyorkból jelentik: A lapok szerint a frontarcosok johnstowni táborában állandóan nő a tífusz megbetegedések száma. A veteránok most vesztégar alatt vannak. Ugy hírlik, hogy Waters, a frontarcosok vezetője az Egyesült Államok mind a 48 államában egy-egy frontarcostábor alakítására készül.

— **A mintapolgár.** Londontól jelentik: Nemrégiben halt meg Mexikóban egy sok vihart látott, érdekes ember kilencvenhat esztendő korában: Tom Mac-Glyn. Pályafutása igazán rendkívüli. Annak idején résztvett a függetlenségi harcban s a vezérkarnak kitűnő szolgálatot tett pompás katonai térképeivel. Amikor Mexikó visszaszerelte szabadságát 1864-ben, meg akarta jutalmazni a derék katonát, jelentős összeget bocsátott rendelkezésére, hogy nyugodtan élhesse polgári életét. Tom nyomdát nyitott s polgártársai nem győzték dicsérni szorgalmát, munkabírást. Ebben az időben a mexikói nemzeti bank nagy nehézségekkel küzdött; alighogy kibocsátott egy sorozat bankjegyet, azonnal megjelentek hamisítványai. Nem aféle gorbombá hamisítványok voltak ezek, hanem olyanok, hogy az eredetiektől alig lehetett megkülönböztetni őket. Az akkor megalakított fiatal mexikói rendőrségnek kemény munkát kellett kifejtetni, hogy a hamisítványok szerzőire bukkanjon. Egyszer azonban a hamisító mégis horogra került. Tom Mac-Glyn, aki közben a város polgármestere lett, egy bankban vadonajti százás bankot akart váltani. A banktisztviselő átvette a vadonajti bankjegyet s elsápadt. Az történt, hogy ez a polgármester ur bankjegye meglepően hasonlított az ujonnan kibocsátott sorozat bankjegyéhez, melyek bizonyos műszaki okokból még nem kerültek forgalomba. A polgármestert nyomban lefűllették és kétévi súlyos börtönt szótak a nyakába.

RAPRÓL NAPRA

Párizsban megalakult a **Stúdio Féminin**, a Nők színháza, amely kizárólag nőket fog alkalmazni s férfiakat semmilyen feladatra sem fogad fel. A színterület darabokat nők írják s a rendezés munkája is az övék lesz. Az új színház igazgatósága azt akarja dokumentálni, hogy igazságtalanság volt, hogy a nők eddig csak mint színészek érvényesültek. Most már csak néhány mesterműre volna szükség, amelyet nők irtak. A pillanatnyi zavaron úgy igyekeznek segíteni, hogy pályázatot irtak ki szeptember 15-iki lejárattal színdarabra, amellyel azután meg fogják nyitni a tél elején a Stúdio Féminint.

Az amerikai lapok megszerezték Chaplin adóvallomási ívét, melyből kiderül, hogy a filmszínésznek saját bevallása szerint is 8 millió dollár a vagyona, tehát ő a leggazdagabb színész a világon.

A svájci szállodaiipar helyzete egyre rosszabbodik. A szövetségtanács is foglalkozott a szállodaiipar válságával s úgy határozott, hogy a törvényhozás elé javaslatot terjeszt, melyben 3 millió frankos szubvenciót szavaztat meg a szállodaszövetség részére. Ebből az összegből számlái fogják a kritikus helyzetben lévő szállodákat, részben pedig likvidálják a már menthetetlen szállodai üzemeket.

Az amerikai Baltimore bírósága előtt most folyik A. Whipkey mechanikus bünpere, aki néhány hónappal ezelőtt a Baltimore and Ohio vasutársaság uniontowni telepéről egy expresszmozdonyt próbált ellopni, de kísérlete balul ütött ki. mert a mozdony indítás után rövidesen felmondotta a szolgálatot és súlyosan megrongálódott. Whipkey azzal védekezik, hogy a mozdonyon mennyasszonyához akart utazni s azért választott ki céljainak expresszmozdonyt, mert attól arott, hogy más lokomotívval lekési a találkozót.

A londoni Brooklands versenypályán „ócskavas-autóverseny“-t tartottak, amelyen kizárólag husz évnél húzomabb idős óta használatban lévő kocsi indulhattak. Győztes lett a versenyben egy 1902-es Wolesley kocsi tulajdonosa, aki autóját az utóbbi évfél év-tizedben tyukketrecnek használta s csak a verseny kedvéért hozatta újra rendbe.

A bécsi városi tanács „Az új Olaszország“ című film előadását politikai okokból betiltotta. A tanácsosi indoklás szerint ugyan a betiltás azért következett be, mert a mozik Ausztriába ma egzisztenciájukért élet-halál harcot vívnak s így nem költhetnek pénzt olasz propagandafilmekre, amelyek Mussolinist és az olasz ujjáépítés művét dicsőítik, de nyilvánvaló a betiltás politikai jellege, mivel Bécsben a városi tanács szociáldemokrata.

A jövő hétre várják a svéd fővárosba Greta Garbot, aki hír szerint meg akarja vásárolni az Aengsholmen szigetén Kreuger híres tündérvárkastélyát, ahol meg fogja teremteni az északi Hollywoodot. A rövidesen árverésre kerülő palotát a filmsztár fivére már megtekintette abból a célból, hogy nővéreinek referálhasson.

Helsinki-ben a diákság folytatja Nurmimelletti szimpatizánsait. A tüntető menetek élén zenekarok haladnak s a tömeg Nurmist élteti. A Losangelesben starthoz nem engedett finn csodafutóval szembeni magatartás miatt a finn diákok még mindig követelik a finn atléták leállítását az olimpiáson.

A máltai földközítengeri flotta látogatása a jugoszláviai Split kikötőben. Londonból jelentik: A Máltában állomásozó angol földközítengeri flotta tizenkét egysége látogatásra a jugoszláviai Split kikötőjébe érkezett, ahol a hadihajók tisztjeit és legénységét ünnepélyes fogadtatásban részesítették.

UJ KELET Legújabb hírek

Franciaország hajlandó elismerni Németország jogát a fegyverkezési egyenlőséghez?

Nadolny német nagykövét augusztus végén Párizsba utazik, hogy tárgyalásokat folytasson a francia kormánnyal!

Párizs, augusztus 5. A Paris Midi diplomáciai körökből nyert értesülései szerint Nadolny német nagykövét, aki most Angórába utazik vissza állomáshelyére és aki a genfi leszerelési konferencia német delegációjának elnöke volt, augusztus végén a német kormány megbízásából Angorából Párizsba fog utazni, hogy közvetlen tárgyalásokat folytasson a francia kormánnyal a fegyverkezési egyenlőség iránti megegyezés ügyében.

A fenti lap információi szerint Franciaország elvben hajlandó elismerni

Németország fegyverkezési egyenlőséghez való jogát és állítólag hajlandó is olyan megállapodást kötni, amely lehetővé teszi a Reichswehr modernizálását és olyan fegyvernemekkel való kiegészítést, amelyekről a versaillesi szerződés vonatkozó határozatai Németországot tiltották.

A lap szerint azonban Németországnak köteleznie kell magát arra, hogy bizonyos határt nem lép túl a fegyverkezés terén, úgy hogy a francia hadsereg jelentékenyen erősebb maradjon.

Mikor fáj és mikor nem fáj Cuzának a durva tónus

Az öreg Cuza, mint korelnök keneteljes beszédében kérte a képviselőket finomabb tónusra, de nem intette le a fiát, aki gyalázkodó hangon támadta a zsidókat

Bucuresti, augusztus 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara péntek déli ülésén Zelea Codreanu tiltakozik az ellen, hogy azzal vádolják, hogy Iorgák támogatták az ő pártját a tavalyi utóválasztáson. Ő Argetoianu ellen minden eszközzel harcolt.

Beldie nemzeti-parasztpárti tiltakozik Codreanuék ama állítása ellen, hogy a nemzeti-parasztpártiak Tutován megverték a vasgárdistákat. Ennek ép az ellenkezője igaz. Féltek demagógia jellemzi Codreanuék agitációját.

Cuza panaszkodik az inparlamentáris kifejezések ellen

Cuza korelnök hangsúlyozza, hogy a választások törvényesek voltak. Olyan kormánynak kellett alakulnia, amely a súlyos problémákat megoldhassa, ehhez pedig választások voltak szükségesek. Amikor ezt leszögezi, egyben kifogásolja, hogy a kamarában súlyos sértések, inparlamentáris kifejezések hangzóttak el. Kéri a parlament tagjait, őrizzék meg komolyságukat és respektálják ellenfeleiket. A sajtót is kéri, ne regisztrálja a sajnálatos incidenseket, mert ezzel csak a közvéleményben kelt rossz atmoszférát a parlament irányában. Végül konstatálja, hogy a kamara üléssternének rossz az akusztikája és szakértőket kell kiküldeni, hogy ezen a hibán javítsanak.

Beterjesztik a tisztviselők vagyonellenőrzéséről szóló törvényt

Ezután Negura liberális szólal fel a vaslui választások ügyében. Támadja Andrei nemzeti-parasztpárti képviselőt, aki legelőket ígért a parasztnak, pedig ez tiltva van.

Petre Andrei: Nemesak ígertem, hanem adtam is, 40 hektárt osztottam ki.

Negura ezután kérdezi, hogy a nemzeti-parasztpárt miért nem akarja beterjesztetni a tisztviselők vagyonellenőrzéséről szóló törvényt. Ennek a hirdetése csak demagógia volt a párt részéről.

Potarca igazságügyminiszter: Hogy örömet szerezzek önnek, megnyugtatom, hogy még ebben az évben megszavazhatja ezt a törvényt.

Lupu viccel

Negura ezután a Vaslui megyei választásokról beszél, ahol állítólag egy tábornokot is megverték.

Dr. Lupu: Azt hitték, hogy a tábornok Cuzának a híve.

Petre Andrei: Nem vagyok farkas, aki minden kormányváltásnál átvedlik. A liberálisok egy boxolót hoztak Vasluiba a választási harcba.

Negura kéri, küldjenek ki parlamenti vizsgálóbizottságot a vaslui panaszok ügyében.

Gheorghe Cuza pártja nevében csatlakozik Negura panaszaihoz, mert Vasluiban súlyos visszaélések történtek

Az „ártatlan” cuzisták

P. Andrei: Emlékszik, megkértem önt, maradjon a megyében és személyesen ellenőrizze, mi történik. Ön nem hallgatott rám, most nincs joga itt engem vádolni.

Gh. Cuza előadja, hogy Romanban letartóztatták párthíveit, azzal az ürüggyel, hogy a vonaton nem váltották meg jegyüket, pedig nem is vonaton jöttek a városba, hanem autóbusszon. A csendőrkapitány nem akarta szabadon bocsátani őket, noha semmi vel sem tudta bizonyítani, hogy vonaton jöttek.

Calinescu, alminiszter: A maga ifju barátainál revolvereket találtak.

Amikor nem fáj Cuzának az inparlamentáris hang

Gh. Cuza: Csak egyetlen egy revolver volt egy ügyvédnél.

Cuza ezután regényes tónusban kezd beszélni, mire yalaki tréfásan közbeszól:

Gh. Cuza: Nem beszélhetek a zsidó leprásokról

Aureliu Weiss, kormánypárti: Tiltakozom a hang ellen, vonja vissza.

Gh. Cuza: Nem vonom vissza, mert a zsidók idegen testet képeznek a román-ságban.

Weiss: Ez a kijelentés a fokmérője az intelligenciájának. Kikérjük magunknak az ilyen hangot, amely nem való civilizált emberek közé.

Gh. Cuza: Nem állok szóba zsidóval. Ionescu Botosani: Nem vagyunk a vásáron, hanem a parlamentbe.

Robu: Ön a zsidók védője!

Gh. Cuza: Vasluiban egy nőt félholt-ra vertek.

Andrei: Becsület szavára?

Gh. Cuza: Hát nem ütötték agyon, de megütötték. Az öreg Cuza, aki mint

korelnök, keneteljes beszédében kérte finomabb tónusra a képviselőket, természetesen egyetlen egyszer sem rázta meg az elnöki csengőt és nyugodtan hagyta fiát gyalázkodni.

Andrei: Ime! Hiszen még feljelentést sem tettek.

Hazaárulók-e a cuzisták?

Gh. Cuza ezután tiltakozik az ellen, hogy őket azzal vádolják, mintha a nem

zet ellenségeivel szöveteztek volna. Felolvassa a Temesvárt a nemzeti szocialisták kötött paktumot, amelynek első pontja kihangsúlyozza Románia határainak integritását. Ő intranszigiens nacionalista érzésű és ezt nem szabad senkinek sem kétségbevonnia.

Egyébként Vaida intenciói ellen nincs kifogása, de a helyi hatóságok gyakran tullepték a megengedett határt. Így Vasluiban is.

Halálra ítélte, de kegyelemre terjesztette fel a kecskeméti statáriális bíróság a baracktolvaj napszamosokat

Budapest, augusztus 5. Kecskeméten a statáriális bíróság halálra ítélte Lőrincz János és Szedlacek József napszamosokat. Az ítélet elhangzása után a bíróság elnöke kihirdette, hogy a büntetőtanács kegyelmi tanácsa alakul át s későbbi időpontban fogja közölni döntését, hogy vajjon kegyelemre méltó

nak találta-e az elítélteket, vagy sem.

Ujabb jelentés szerint a statáriális bíróság kegyelemre terjesztette fel a kormányzóhoz a két elítelt napszamosát. Horthy valószínűleg holnap dönt a kegyelem ügyében.

Feleségének feljelentésére kétszeri gyilkosság vádjával letartóztattak egy nagyvárad vendéglőst

Fantasztikus vallomást tett férjéről Pap Zoltánné, a nagyvárad Angol Kert tulajdonosnője

Oradea-Nagyvárad, augusztus 5. (Az Uj Kelet tud.) Nagyvárad közvéleményét két nap óta foglalkoztatják azok az események, amelyek Pap Zoltán vendéglős letartóztatása köré szövődnek. A nagyvárad lapokban hetek óta jelennek meg támadások egy, a körösparti szabadfürdő és uszoda környékén tanyázó férfi ellen, aki kiskoru lányokat csalogat be magához és merényleteket követ el magános nők ellen. Tegnap a nagyvárad rendőrségén jelentkezett Pap Zoltánné, az Angolkert nevű étterem harmincöt éves tulajdonosának felesége és feltűnő feljelentésben azt állította, hogy a strand hölgyközönségének réme az ő férjével azonos. Az asszonynak háborzongató részletekben bővelkedő előadása alapján

a rendőrség Pap Zoltánt haláltokozó súlyos testisértés, rablőgyilkosság és szemérem elleni sértés vádjával letartóztatásba helyezte.

Pap Zoltánné hetekkel ezelőtt szepelt a lapok hasábjain, amikor öngyilkosságot követett el, majd felépülése után egy ismert nagyvárad uriaszontyot inzultált, akinek állítólag férjével viszonya volt. Elmondta Pap Zoltánné, hogy 1927-ben a Bone kútnál egy tizenköt éves gyermeklány hulláját találták meg. Pap Zoltánban már akkor az a gyanu éledt, hogy

a gyermeklányt férje ölte meg, mert abban az időpontban rendkívül izgatottan és dezolált öltözetben érkezett haza.

Feleségének azt mondta, hogy a temetőben randevuja volt. Azután pár héttel kijelentette, hogy Aradra megy, ahol a Városi kávéház főpincére lesz. Rövid idő múlva visszaérkezett és nagyon sok pénz volt nála. Felesége érdeklődött Aradon és megtudta, hogy férje soha nem volt a Városi kávéházban alkalmazva. 1930 május 18-án egy ismeretlen nő és férfi érkeztek a vendéglőbe és külön szobát nyitottak, ahol Pap Zoltán már várta őket. Elmenőben a nő visszafordult és Papné hallotta, amint a következőket mondotta: — Elfelejtettem magának átadni a port.

Pap Zoltán ekkor a szeparéba vonult az ismeretlen férfivel, de előbb kiszólt feleségéhez és bejelentette, hogy Szatmárra akar utazni, hogy pénzt kérjen az

édesapjától. Éjfélkor az idegen férfi egészen részegen ment el és Pap Zoltán követte.

Reggel értesült az asszony, hogy a Körös partján az éjszaka folyamán egy férfi hulláját találták meg, akinek személyleírása megegyezik az ismeretlen férfivel.

Pap Zoltán reggel jött haza, halálos fáradtan és azt állította, hogy Szatmáron édesapjától nem kapott pénzt. Pap Zoltán né, aki tudta, hogy éjjeltől reggelig nem lehet megjárni Szatmárt, ágyba fektette férjét, aki ezután több napig beteg volt. Amikor felépült, mindennek fizetni kezdett.

Több mint 40 ezer leje volt.

Az asszony megkérdezte, hogy honnan szerezte a pénzt, Pap azt felelte, hogy ékszerait tette zálogba. Az asszony pedig nagyon jól tudta, hogy ékszerai már régen el voltak zálogosítva.

A rendőrség ezeknek a vallomásoknak alapján letartóztatta Pap Zoltánt és a sajtó utján felkérte a közönséget, hogy Pap Zoltánra vonatkozólag adatokkal szolgáljon.

— Eltemették Fischer Sándor fö-rabbt. A váratlanul elhunyt Fischer Sándor fö-rabbi holttestét péntek délelőtt Gyulafehérvárra szállították, ahol a város lakosságának nagy részvétele mellett helyezték örök nyugalomra. A temetésről holnapi számunkban részletes tudósításban számolunk be.

— Kanada legutóbbi népszámlálási adatai. Londonból jelentik: Közvetítették Kanada legutóbbi népszámlálási adatait. Ezek szerint a dominium lakosságának száma meghaladja a 10 millió 300 ezret. A nők száma Kanadában kisebb, mint a férfiaké.

— Macdonaldot újabb üdülésre küldték orvosai. Londonból jelentik: Macdonaldot orvosai üdülése után új vizsgálatnak vették alá. A miniszterelnök állapotát kielégítőnek találták, de még további pihenőt ajánlottak neki. Macdonald valószínűleg a hét végén visszautazik a skóciai Lossiemouthba.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baroa L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz. Telefon 2-77

Taxa postalatite in n. No. 224716

da Baron L. Telefon: 9-7. Havonta 110 evre 600, egy félre: Hav detések díjs KELET az zsidóság egy keink után rás megjelöl

A siker

Egy kormá ta tegnap a pártok válas

Hogy jutot a vasgárda? a parasztnk hérokat nevez nek feladata első fára a p majd a vasg

Es ahol mé ditette el a p tolyokkal és riusok vonul tására.

Elükön Ion szól a néphe

— Testvére kem a zsidók kával. De én

Ez volt a továzta, aki dolkodás nél nemzeti hősr

Aki felvett tól, de váltó politikája me

Ime ilyen tási sikeréne mint a dema

Kenyér

Japánban emje.

Hogy viga kást is keny

Jó és bizto mak, helyeseb a felkelő na sereg számár ezrek éhenp

Nem csoda sista „világ

Egy ember lovagias, de zat azon tör közel keny rasztságna, kevesebb kéj Japán dinas

Ez azonban csületet tete sem a japán nincs ideje.

Sokkal eg kérdéseket,

Az éhező hadseregbe e — Mandzsut ba, vagy Ti

Kenyér he A baj csa lehet ezt a taini.

A golyó u teni, de nem

Az éhező akarnak.

S ha Japá vábbrá is g lyett a népr dulat, amely tanak Japán a politikuso megteremti

Koral o

Az ameri züket. Ilyen károk optim

Már tudn juk még n bukott ba zsebrerakn

Ezek a ne hogy a vilá ján s most gyulás.

Olyan ez los betegsé emberek föl

Megnyugtató a bizalom vegyi festés, tisztításban CZINK cég egy fogalom